

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

**Index scholarum quae, ..., in Universitate Fridericia
Guilelmia Rhenana ... publice privatimque habebuntur**

Universität <Bonn>

Bonnae, WS 1839/40(1839) - WS 1895/96(1895)[?]

SS 1875

urn:nbn:de:hbz:5:1-14994

Ab
1227

182

Index
scholarum
1875

4°

4° Ab $\frac{1227}{182}$

Ab4'1227/182(18>

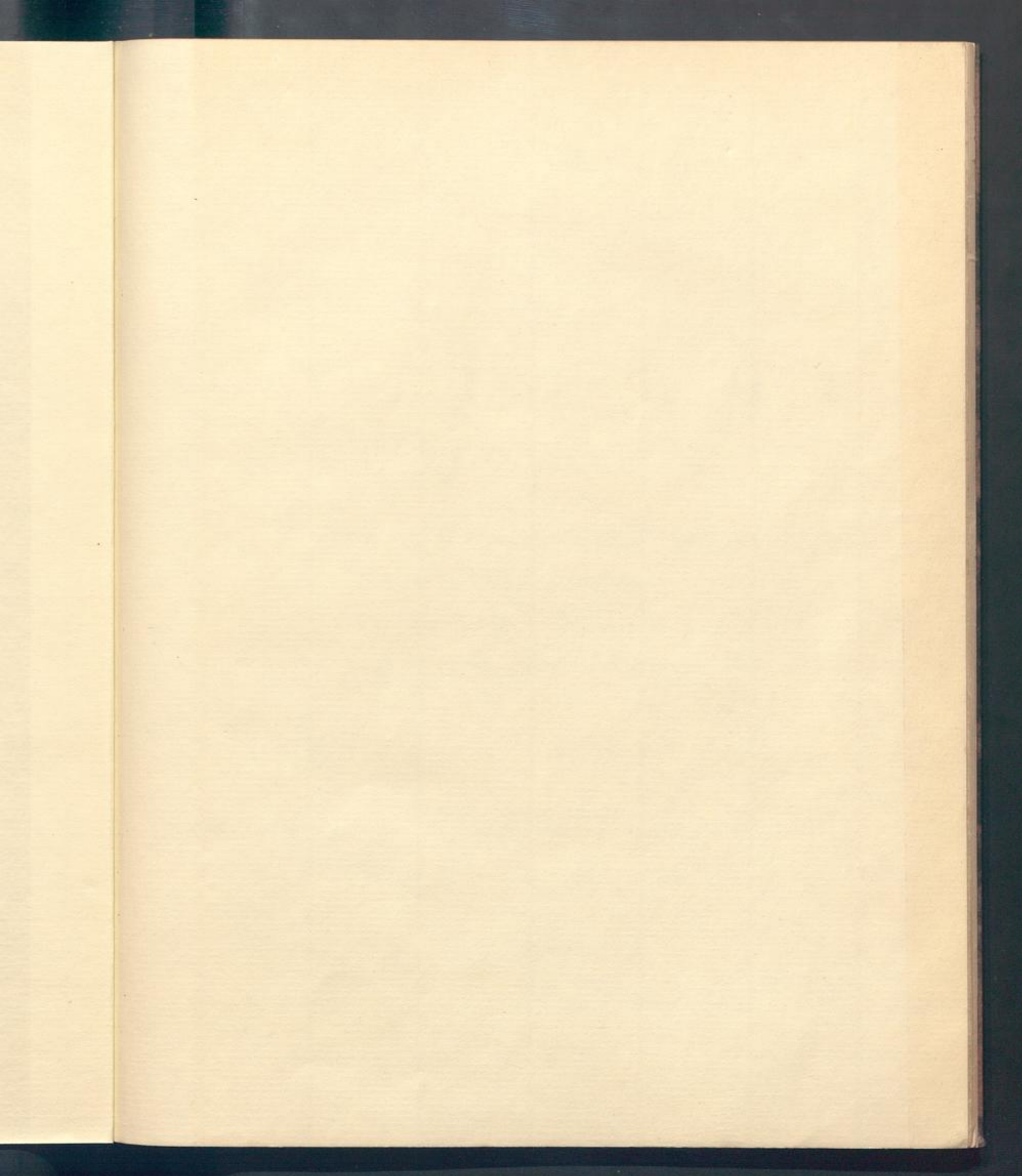

B4-G1227-0182-H181

<75)

5075-1

G

DE I

61-

INDEX SCHOLARVM

QVAE

SVMMIS AVSPICIIS

REGIS AVGVSTISSIMI

G V I L E L M I

IMPERATORIS GERMANIAE

IN

VNIVERSITATE FRIDERICIA GVILELMIA RHENANA

PER MENSES AESTIVOS A. CIOCCCCLXXV

A D. XII M. APRILIS VSQVE AD D. XV M. AVGVSTI

PVBlice PRIVATIMQVE HABEBVNTVR

PRAECEDIT FRIDERICI HEIMSOETHI
DE DVPLICI QVOD FERTVR DACTYLORVM ET ANAPAESTORVM GENERE IN RHYTHMIS GRAECORVM
COMMENTATIO

BONNAE

FORMIS CAROLI GEORGI

INDEX M. 1871
G. V. I. E. M. I.
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF BONN

UNIVERSITÄT BONN

UNIVERSITÄT BONN

UNIVERSITÄT BONN

UNIVERSITÄT BONN

UNIVERSITÄT BONN

Universitätsbibliothek
Bonn

70.4322

verin
in di
paul
breve
syllab
West
trans
agero

hac
sed
alter
esse
lum
Jeou
provo

et qu

Horu
que v
vocab
plures
iunctu
vocali

RECTOR ET SENATVS

VNIVERSITATIS FRIDERICIAE GVILELMIAE RHENANAE

CIVIBVS

S.

Nullam omnium quotquot sunt disciplinarum tot tamque gravibus laborare erroribus putaverimus, quam doctrinam metricam Graecorum, quae inde a Godofredo Hermanno magis magisque in dies vitata est atque corrupta. Hermannus quidem et ipse in eo erravit quod unum omnes paullatim procreavit errores: interpretationem dicimus numerorum, quibus veteres longas et breves syllabas significabant, sed Boeckhius primus hos numeros definiendae singulorum pedum ac syllabarum mensurae adhibere coepit eoque doctrinae venenum infudit, quod inde ab eo tempore Westphali potissimum industria in singula rhythmorum genera generumque colligationes penetrans omnes tandem huius disciplinae locos infecit atque pessum dedit. de quorum uno hodie agere iuvat in quo quicumque de arte metrica Graecorum scripserunt consentiunt ad unum omnes.

Nempe omnes docent, dactylorum et anapaestorum duplex apud Graecos fuisse genus. Et hac quidem de re neque apud Aristoxenum neque apud alium quemquam quidquam traditur, sed apud solum Dionysium Halicarnasensem in duobus libri de compositione verborum locis. In altero, in quo *περὶ τοῦ πρέποντος* agit (c. XX), bono et poetae et oratori res verbis imitandas esse exponit (*δεῖ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν τε καὶ ῥήτορα μιμητικὸν εἶναι τῶν πραγμάτων*), non solum delectu verborum (*κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων*), sed etiam compositione (*κατὰ τὴν σύνθεσιν*). Quod exemplo demonstraturus Homeri de Sisypho versus adfert, et eos, quibus contentio provolventis describitur:

*ἦτοι ὁ μὲν σκηριπτόμενος χερσὶν τε ποσὶν τε
λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον.*

et quibus saxum delabens:

αὐθις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.

Horum igitur versuum differentiam Dionysius suo modo i. e. *μικρολογησάτως* exponit utrorumque vim imitandi in compositione verborum positam demonstraturus. In illis, exceptis duobus vocabulis (*σκηριπτόμενος*, *ὤθεσκε*), reliqua omnia disyllaba esse aut monosyllaba. dein dimidio plures longas syllabas quam breves esse in utroque versu. porro eam esse singulorum verborum iuncturam, ut quam lentissime procedant aut collisis inter se vocalibus (*ἄνω ὤθεσκε*) aut semi-vocalibus et mutis coniunctis (*σκηριπτόμενος χερσὶν, χερσὶν τε, ποσὶν τε*) et omnia dactylis et

spondeis longissimis quique maximum habeant spatium constare. Sic igitur exprimi verbis monosyllabis et disyllabis multa inter se intervalla linquentibus tarditatem operis, syllabis longis moras et sustentationes habentibus renixum et pondus et rei difficultatem, interspiratione inter vocabula et litteris asperioribus remissiones operis et impedimenta laborisque gravitatem, denique pedibus longioribus extensionem membrorum et molitionem provolventis et saxi resistentiam. Iam haec omnia non fortuita esse, sed artis quae res imitari conetur (*τέχνης μιμήσασθαι τὰ γινόμενα πειρωμένης*), ex versu altero quo saxi de vertice montis delapsus describatur, intellegi. Quid enim?, inquit, si paucis intermissis sequitur:

αὐθις ἔπειτα πέδονδε κυλινδετο λᾶας ἀναιδής,

nonne provoluta est simul cum gravitate saxi verborum compositio sive potius praevertit cursum saxi elocutionis festinatio? Atque huius quoque rei causas fusius exponit: in hoc versu non esse vocabulum monosyllabum, duo tantum disyllaba (*αὐθις, λᾶας*); hoc iam adcelerare tempora. dein ex septemdecim huius versus syllabis decem esse breves, septem tantum longas nec eas ipsas perfectas (*ἑπτα δὲ μόνα μακρά, καὶ οὐδ' αὐταὶ τέλειοι*); necessario sic contrahi coarctarique elocutionem brevitate syllabarum abreptam. praeterea non distineri vocabula alterum ab altero, neque enim (in fine scil. et initio verborum) vocalem a vocali excipi neque semivocalem a semivocali vel muta, quo ipso asperior fiat tardiorque pronuntiatio. sic nullam quae sentiat distantiam esse inter voces non separatas, sed simul omnes delabi deorsumque ferri et quasi unam ex omnibus atque continuam fieri vocem. maxime autem prae ceteris admirandum esse, quod pedum longiorum, qui in metrum heroicum cadere possint, nullus, neque spondeus neque bacchius, adhibitus sit versui nisi in fine (*ἀναιδής*), reliquos omnes dactylos esse eosque syllabas irracionales habentes presse alteram iuxta alteram secutas (*οἱ δὲ ἄλλοι πάντες εἰσὶ δάκτυλοι, καὶ οὗτοί γε παραδεδιωγμένους ἔχοντες τὰς ἀλόγους*), ita ut non multum differant nonnulli a trochaeis (*ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν ἐνίους τῶν τροχαίων*).

Iam quanam sint illae dactylorum syllabae longae *οὐ τέλειοι* et *ἄλγοι*, in altero loco (cap. XVII) adcuratius significatur, in quo Dionysius de pedibus trisyllabis agens post tribrachyn, molossum et amphibrachyn anapaestum nominat pedemque magnae gravitatis esse dicit, cuius exemplum dat versum Euripideum (Hippol. v. 201):

βαρὺ μοι κεφαλῆς ἐπίκρανον ἔχειν,

et dactylum, item insigniter gravem, quo heroicum metrum maxime exornari dicit, exemplum Homericum adponens:

Πιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασεν.

his autem addit: 'rhythmi quidem huius pedis longam breviorē esse dicunt longa perfecta; nescientes autem dicere quanto sit brevior, vocant illam irracionalem (*οἱ μέντοι ῥυθμικοὶ τοῦτον τοῦ ποδὸς τὴν μακρὰν βραχυτέραν εἶναι φασὶ τῆς τελείας· οὐκ ἔχοντες δὲ εἰπεῖν πόσῳ, καλοῦσιν αὐτὴν ἄλογον*). Atque alium pedem huic ex adverso respondentem, qui a brevibus exorsus in hanc irracionalem exit, separantes ab anapaestis cyclium vocant (*ἕτερον δὲ ἀντίστροφόν τινα τοῦτον ῥυθμόν, ὃς ἀπὸ τῶν βραχυῶν ἀρξάμενος ἐπὶ τὴν ἄλογον ταύτην τελευτᾷ, χωρίσαντες ἀπὸ τῶν ἀναπαισίων κύκλιον καλοῦσι*), exemplum eius adferentes:

κέχνηται πόλις ὑψίπυλος κατὰ γᾶν.

περὶ ὧν ἂν ἕτερος εἴη λόγος· πλὴν ἀμφοτέροί γε τῶν πάντων καλῶν οἱ ὀνθυμοί.

Haec sunt verba, ex quibus doctrina de qua agimus hausta est. Traditum est, inquit, verbis disertis idque auctoribus ipsis rhythmicis: duplex fuisse apud Graecos dactylorum et anapaestorum genus, quorum alterum syllabas longas habebat perfectas, alterum perfectis breviores. Itaque, ubi artis doctores singulorum pedum ac syllabarum mensuram definire coeperunt, etiam utriusque dactylorum et anapaestorum generis tempora ut constituerent operam dabant. Et Boeckhius quidem, dactylos rationales, quos non dubitabat a Pindaro adhibitos esse, ut cum trochaeis quibuscum plerumque coniuncti sunt aequali procederent ingressu, in sex tempora dilatavit, irrationalibus in tria contraxit, quo sane differentiam inter utrumque genus constituit satis magnam. etenim

dactylo rationali 3. 1½. 1½. = 6,

dactylo irrationali 1½. ¾. ¾. = 3

tempora dedit, ex quo sequebatur anapaestorum has fuisse rationes:

anapaesti rationalis 1½. 1½. 3. = 6,

anapaesti irrationalis ¾. ¾. 1½. = 3.

Reliqui rationalibus dactylis et anapaestis numeros simplices 2. 1. 1. et 1. 1. 2. liquerunt. de irrationalibus non consentiebant. Caesar Marburgensis

dactylo irrationali 1½. ¾. ¾.

tempora tribuit, Rossbachius et Westphalus

dactylo irrationali 1½. ¾. 1,

anapaesto irrationali 1. ¾. 1½.

quos numeros deinde Westphalus ita correxit, ut

dactylo irrationali 1½. ¾. 1,

anapaesto irrationali 1. ¾. 1½.

moras daret.

Nunc ad Dionysium huius doctrinae fontem revertamur rem adcuratius contemplaturi. neque enim satis est, verba in veterum libris scripta temere et nulla rei de qua agitur ratione habita sequi, sed ipsam etiam rem dispiciamus necesse est ut certi simus recte accipere quae leguntur eorumque causas intellegamus. Atque, ut ex ordine agamus, primum separemus ea quae Dionysius de suo dedit ab eis quae de rhythmicis sumpsit. Et illa quidem, quae fervida exposuit oratione, eius generis sunt qualia per hanc potissimum de compositione verborum descriptionem non pauca leguntur: minuta, inania, inepta. Scilicet ubicumque 'nova proferre vult et plurimis adhuc incognita', ineptit quam maxime. Quid enim? in cap. XXII, ut stili austeri rationes exponeret, consonantium vocaliumque in fine et initio vocabulorum concurrentium vi abusus dithyrambi Pindarici (B. fr. 45) verba, nulla versuum ratione habita, ut prosam orationem tractat, ut scilicet hiatum earum quoque vocalium quae versuum fine separatae erant (Ὀλύμπιοι ἐπὶ τε, θυόεντα ἐν, σὺν ἀγλαΐᾳ ἴδετε) tamquam asperitatis ac tarditatis causas proponeret. praeterea frequentes enumerat moras offensionesque, quae et concursu semivocalis ν cum mutis (ἐν χορόν, κλυτὰν πέμπειν, χάριν θεοί, ὀμφαλὸν θυόεντος, πανδαϊδάλον τ') et cum semivocali (ιοδέ-

των λάβετε) oriantur et duarum consonantium coniunctione in vocis κλυτάν syllaba prima, quae 'brevis esse velit, sed revera brevior longior sit' (βούλεται μὲν εἶναι βραχεῖα ἢ πρώτη συλλαβὴ τοῦ κλυτάν, μακροτέρα δὲ ἐστὶ βραχεῖας ἐξ ἀφώνου τε καὶ ἡμιφώνου καὶ φωνήεντος συνεσιώσα), denique concursu syllabarum duarum longarum 'iustam mensuram supergressarum' (τὸ δίκαιον ὑπεράρουνσαι μέτρον) in verbis στεφάνων τῶν, in quarum altera duae semivocales, in altera semivocalis et muta longam vocalem circumdant. Puerilia haec sunt argumenta et viro prudenti indigna, quibus cuiusvis et suam ipsius orationem stilo austero conscriptam esse demonstrare poterat. Ibidem similia de initio operis Thucydidei narrat (Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων). nimirum ne articulus quidem τὸν sive τῶν, nisi sequente vocali, neque vocula καί, nisi ante consonantem, non asperam valde reddit impeditque orationem. Huiusmodi argutias nugasque, quas Dionysius frustra in priorum artis doctorum libris quaesierat (cf. c. I et IV), reliquerant scilicet illi posterioribus enarrandas, qui cum graviora non haberent, μικρὰ μεγάλων δείγματα proponebant. Et facile de eiusmodi argumentorum vi sibi ipse persuadebat Dionysius, si modo quod de uno et altero loco narrat ad alios plures referre voluerit. at paucis quae ad usum suum elegit exemplis absolutis iusto tempore ad aliam rem transire solet. Non minus futilia sunt, quae in cap. XVIII leguntur, ubi, quae inde a Thrasy-macho de numero oratorio disputata erant, ad ineptias perducens locutionis Thucydideae, Platonicae, Demosthenicae virtutes ex continuis quibus compositae sint spondeis, anapaestis, dactylis, creticis, bacchiis (— —) et hypobacchiis (— — —), aliis similibus pedibus explicat, nobilissimis illis plenisque dignitatis. in quos scilicet ex arbitrio verba de quibus agitur divisit. nempe Thucydidis verba ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε non ex iambo, trochaeo, spondeo, trochaeo, duobus creticis, trochaeo constant, sed ex longioribus gravioribusque pedibus: duobus hypobacchiis, cretico, iterum duobus hypobacchiis, et syllaba (qua scil. trochaeus in fine removetur). Et in Platonis epitaphio verba οἶδ' ἔχονσι non ex duobus trochaeis constant, sed, διακουμένης τῆς συναλοιφῆς et addita littera ν (οἶδε ἔχονσιν) ex dactylo et spondeo. ut taceam singularem pedes constituendi rationem, ex qua semivocalis Ὀμηρικῶς quamcumque syllabam longam reddere potest, ita ut v. c. τουτονὶ τὸν ἄγωνα ex bacchio vel cretico, cretico et catalexi, sive σφίγιν αὐτοῖς ex hypobacchio vel anapaesto et syllaba composita sint. — Non multum absona ab his sunt quae in cap. XX de Homeri loco Sisyphoe leguntur. in quo unicuique manifesta est felix rerum per verba imitatio, Dionysius autem, quoniam nimium demonstrare vult, quae aut nullius momenti sunt aut ne vera quidem cumulat. In versibus saxi elationem describentibus:

ἦτοι ὁ μὲν σκληροτόμενος χερσὶν τε ποσὶν τε

ἔκταν ἄνω ὄφθεσκε ποτὶ λόφον

non tam verba monosyllaba ac disyllaba, quam ipsa illa duo longiora eorumque in versu positio rei significandae concinunt. neque verum est, longas syllabas brevibus dimidio plures esse in utroque versu. in altero duae, in altero una tantum thesis longa, ita ut in hoc quinque longae et sex breves sint (si alteram versus partem ἀλλ' ὅτε μέλλοι addis, longarum et brevium numerus par est), in altero praeter sex syllabas longas quae non abesse possunt in hexametro, non nisi duae, in summum octo longae sint, septem breves (alteram syllabam vocis ἦτοι, quae ante ὁ μὲν brevis est, longis adnumerasse videtur, quo in hoc quidem versu novem longas habebat et sex breves). Et quoniam iure dicere potuit, dactylos versus:

αἴθης ἔπειτα πέδονδε κλίνδετο λᾶας ἀναιδής

arses habere non perfectas? imo sunt perfectissimae, quarum tres diphthongo constant, una eadem littera α longa (λᾶας), quae etiam in versibus praecedentibus legitur (λᾶαν), quorum dactylos spondeosque omnes longissimos vocat, reliquae denique duae semivocalem cum muta coniunctam habent (πέδονδε, κλίνδετο), quo sane non breviores fiunt syllabae. Et in altero exemplo:

Ἰλιόθεν με φέρον ἄνεμος Κιζόνεσσι πέλασεν

bis semivocalis cum muta (ἄνεμος Κιζόνεσσι) aut semivocali (Ἰλιόθεν με) colliditur, quam collisionem Dionysius reliquis omnibus locis asperitatis tarditatisque causam adfert, altera autem vocis φέρον syllaba earum est, quas in cap. XXII iustam mensuram supergredi dicit, cum vocalis iam per se longa duabus semivocalibus circumdata sit. Sed haec cohaerent cum eis quae apud rhythmicos invenerat, qui et huius pedis arsin longa perfecta brevior esse dicebant et anapaestorum in versibus qualis est κέχται πόλις ὑψίπτελος κατὰ γᾶν. De his igitur ipsis iam videamus.

Ac primum quaerere licet, quinam sint illi ῥυθμικοί? Non solus locus est in quo adsciscuntur. In scholiis ad Hephaestionem (p. 147 et 160 G.) legimus:

Ἰστέον δὲ οἱ ἄλλως λαμβάνονσι τὸν χρόνον οἱ μετρικοί ἢ γον οἱ γραμματικοὶ καὶ ἄλλως οἱ ῥυθμικοί. οἱ γραμματικοὶ ἐκείνον μακρὸν χρόνον ἐπίστανται τὸν ἔχοντα δύο χρόνους· καὶ οὐ καταγίνονται εἰς μεῖζόν τι· οἱ δὲ ῥυθμικοί λέγουσιν τόνδε εἶναι μακρότερον τοῦδε, φάσκοντες τὴν μὲν τῶν συλλαβῶν εἶναι δύο ἡμίσεως χρόνων, τὴν δὲ τριῶν, τὴν δὲ πλειόνων· οἷον τὴν ὡς οἱ γραμματικοὶ λέγουσιν εἶναι δύο χρόνων, οἱ δὲ ῥυθμικοί δύο ἡμίσεως, δύο μὲν τοῦ ω μακροῦ, ἡμίσεως δὲ χρόνον τοῦ σ· πᾶν γὰρ σύμφωνον λέγεται ἔχειν ἡμισὺν χρόνον.

Videmus hic homines eosdem de eadem re i. e. de syllabarum longitudine disputantes. Fusius eadem leguntur apud Marium Victorinum (art. gramm. c. 8):

Inter metricos et musicos propter spatia temporum quae syllabis comprehenduntur non parva dissensio est. nam musici non omnes inter se longas aut breves pari mensura consistere, si quidem et brevi brevior et longa longior dicant posse syllabam fieri: metrici autem, prout cuiusque syllabae longitudo ac brevitudo fuerit, ita temporum spatia definiri, neque (brevis) brevior aut (longa) longior, quam natura in syllabarum enuntiatione protulit, posse aliquam reperiri. Ad haec musici, qui temporum arbitrio syllabas committunt, in rhythmicis modulationibus aut lyricis cantionibus per circuitum longius extentae pronuntiationis tam longis longiores, quam rursus per correptionem breviores brevibus proferunt. Afferunt etiam exempla, quae in metricis pedibus secum faciant, asserentes accessione consonantium momenta temporum crescere: tamquam Thersandrus constat duabus positione longis et brevi ultima, qui fit pes palimbacchius. huius primam positione longam correpta e littera esse manifestum est, quam si produxeris, ut interdum etiam metrici faciunt, ut pro e η Graeca littera audiat, quae semper natura longa est, fit, ut etiam accedentibus duabus consonantibus longior prolixiorque videatur, quippe cum trium temporum spatio aucta sit, quae duum fuerat, cum esset per e correptam nomen elatum. item ἀμφισμένος, ἡμφισμέμος. quod in metro apud Graecos frequenter invenimus, habet enim et de natura et de positione longioris syllabae incrementum. Brevem autem brevi longior sic intellegi volunt, ut in eodem nomine Thersandrus: drus enim syllaba cum unam vocalem natura brevem habeat, tres tamen aliae consonantes cum

eadem elatae non parum temporis in mora pronuntiationis occupabunt. Erit ergo haec brevis ab ea longior, in qua sola u, quam cum aliis enuntiata litteris drus: auctiorem enim uberio-remque auribus sensum reddit. Sed haec scrupulositas musicis et rhythmicis relinquatur. nam quia ad nos attinet, notemus plerasque syllabas ratione pares esse, spatio autem seu sono impares, ut dicimus omnes Germanos longos esse, quamvis non sint omnes eiusdem staturae: sic dicemus etiam has syllabas in genere esse, non in spatio longarum seu brevium syllabarum. Igitur cum metris nihil maius minusve afferat huiusmodi ratio, nec praefiniti sibi temporis modum adiectio consonantis excedat, musicis potius quam metricis id auscultandum esse dicemus.

Eodem redeunt etiam quae ap. Dionysium in cap. XV leguntur:

μήκους δὲ καὶ βραχύτης συλλαβῶν οὐ μία φύσις, ἀλλὰ καὶ μακρότεραι τινὲς εἰσι τῶν μακρῶν καὶ βραχύτεραι τῶν βραχειῶν. ἔστι δὲ τοῦτο φανερόν ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων. Ὁμολογεῖται δὲ, βραχεῖαν εἶναι συλλαβήν, ἣν ποιεῖ φωνῆν βραχὺ τὸ ο, ᾧ λέγεται ὁδός. Ταύτη προστεθήτω ἐν γράμματι τῶν ἡμιφώνων τὸ ρ καὶ γενέσθω Ρόδος· μένει μὲν ἔτι βραχεῖα ἡ συλλαβή, πλὴν οὐχ ὁμοίως, ἀλλ' ἔξει τινὰ παραλλαγὴν ἀκαρῇ παρὰ τὴν προτέραν. ἔτι προστεθήτω ταύτῃ τῶν ἀφώνων γραμμάτων τὸ τ καὶ γενέσθω τρόπος· μείζων αὐτῇ τῶν προτέρων ἔσται συλλαβὴ καὶ ἔτι βραχεῖα μένει. τρίτον γ' ἔτι γράμμα τῇ αὐτῇ συλλαβῇ προστεθήτω τὸ σ καὶ γενέσθω στρόφος· τρισὶν αὐτῇ προσθήκαις ἀκουσταῖς μακρότερα γενήσεται τῆς βραχυτάτης, μένουσα ἔτι βραχεῖα. οὐκοῦν τέσσαρες αὐταὶ βραχείας συλλαβῆς διαφοραί, τὴν ἀνάλογον ἔχουσαι αἰσθῆσιν τῆς παραλλαγῆς μέτρον. Ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ἡ γινομένη συλλαβή, μακρὰν τὴν φύσιν οὔσα, τετάρτων γραμμάτων προσθήκῃ παρανέξηθεῖσα, τριῶν προτατιομένων, ἐνὸς δὲ ὑποτατιομένου, καθ' ἣν λέγεται σπλήν, μείζων ἂν δῆπου λέγοιτο εἶναι τῆς προτέρας ἐκείνης τῆς μονογραμμάτου· μειονομένη δ' αὖ πάλιν καθ' ἣν ἕκαστον τῶν προστεθέντων γραμμάτων τὰς ἐπὶ τοῦλατιον παραλλαγὰς αἰσθῆτας ἂν ἔχοι. Αἰτία δὲ ἥτις ἐστὶ τοῦ μήτε τὰς μακρὰς ἐμβαίνειν τὴν ἑαυτῶν φύσιν μέχρι γραμμάτων ἐπὶ μηχανομένης, μήτε τὰς βραχείας εἰς ἐν ἀπὸ πολλῶν γραμμάτων συστέλλομένης, ἐκπίπτειν τῆς βραχύτης, ἀλλὰ κρείνους ἐν διπλασίῳ λόγῳ θεωρεῖσθαι τῶν βραχειῶν καὶ ταύτας ἐν ἡμίσει τῶν μακρῶν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐν τῷ παρόντι σκοπεῖν. ἀρκεῖ γὰρ, ὅσον εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν ἤρμοσται, εἰρησθαι, ὅτι διαλλάττει καὶ βραχεῖα συλλαβὴ βραχείας καὶ μακρὰ μακρᾶς, καὶ οὔτε τὴν αὐτὴν ἔχει δύνανται οὔτε ἐν λόγοις ψιλοῖς οὔτ' ἐν ποιήμασιν ἢ μέλεσι διὰ ὁσμῶν ἢ μέτρων κατασκευαζομένοις πᾶσα βραχεῖα καὶ πᾶσα μακρὰ.

Paucis verbis rem comprehendit schol. S. Heph. (p. 2 G.):

ἰστέον δὲ ὡς ἔστι μακρὰ τρίχρονος ἢ καὶ πλειόνων χρόνων, οἷον ἡῦλον, θράξ. ὁ μὲν μετρικὸς λόγος οὔτε ἥσσονα μονοχρόνον οἶδεν, οὔτε μείζονα διχρόνον.

Sic igitur rhythmi illi differentias syllabarum longarum et brevium auscultabant numerisque definiebant. et hos quidem numeros nemo huc usque rhythmis Graecorum inferre conatus est. quid vero? licetne sic veteres doctrinae rhythmicae auctores tractare, ut ipsorum rhythmicorum alios numeros recipiamus, reiciamus alias ex arbitrio? Pupugit haec inconstantiae conscientia Westphalum. qui ut hi numeri simul et veri viderentur esse nec tamen rhythmis adhibendi, excusationem sibi finxit parum sane iustam. non negavit scilicet numeros illos recte notatos esse, sed versatos esse adfirmavit in pronuntiatione verborum extra rhythmos, in quibus ipsis numeros istos ad simplices numeros 2 et 1 redactos esse dicebat. in his quidem non secutus Dionysium

suum, quem modo audivimus testantem differentias illas in carminibus canticisque non minus quam in oratione soluta viguisse (*διαλλάττει καὶ βραχεῖα συλλαβῇ βραχείας καὶ μακρὰ μακράς, καὶ οὕτε τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν οὕτε ἐν λόγοις ψιλοῖς οὐτ' ἐν ποιήμασιν ἢ μέλεσι διὰ ῥυθμῶν ἢ μέτρων κατασκευαζομένοις πᾶσα βραχεῖα καὶ πᾶσα μακρά*). Quam excusationem Westphalus postquam saepius repetiit, tandem ea, quae traduntur et de syllabis positione longis et de varia syllabarum longarum breviumque mensura, atque opiniones suas ita commiscuit, ut de rhythmicis narraret (t. II p. 72 seq.):

»Der blosse consonantenlose kurze Vocal — so sagen sie — bedarf zu seiner Aussprache die Hälfte der Zeit, in welcher der consonantenlose lange Vocal ausgesprochen wird: treten aber Consonanten hinzu, so nehmen auch diese in der Aussprache eine gewisse Zeit in Anspruch und es wird durch sie sowohl die Zeit des kurzen Vocals als die des langen Vocals verlängert (de vocalibus non agitur, sed de syllabis). Es bedarf jeder auf den Vocal folgende Consonant (non de his solis rhythmici agunt) die Hälfte der Zeit, welche die Aussprache des kurzen Vocals einnimmt, und hierdurch ist im gewöhnlichen Sprechen (haec subdicia sunt, musici et rhythmici de rhythmis loquebantur scilicet) die Zeit der einzelnen Silben eine manigfach verschiedene.«

Wer möchte in Abrede stellen, dass sich in dieser Doctrin der alten Rhythmiker eine liebevolle und eingehende Betrachtung der Sprache kund gibt? (scil. probandum erat laudandumque primum, quod a rhythmicis profectum est, dein aliquo modo avertendum a rhythmis). Wir müssen sie nur richtig verstehen. Sie reden dabei nämlich nicht vom rhythmischen Maasse, welches der Dichter und Componist den Silben als Theilen des Rhythmus anweist, sondern von der prosodischen Silbenverschiedenheit, welche in der Sprache an sich, ohne Rücksicht auf das rhythmische Maass, besteht. Und geben wir ihnen zu, dass der consonantenlose lange Vocal die doppelte Zeitdauer des consonantenlosen kurzen Vocals hat, so lässt sich nicht viel dagegen einwenden, dass sie für den einzelnen Consonanten als Zeitdauer die Hälfte der blossen vocalischen Kürze ansetzen, denn die Norm der griechischen Rhythmopöie spricht dafür. Sie erhalten folgende Scala des natürlichen Silbenwerthes:

1-zeitige Silbe: ε (kurzer Vocal);

1½-zeitige Silbe: ἐκ (kurzer Vocal mit 1 Consonanten);

2-zeitige Silbe: η, ει, εξ (langer Vocal oder Diphthong, kurzer Vocal mit 2 Consonanten);

2½-zeitige Silbe: ης, εις, ἀρξ (langer Vocal mit 1 Consonanten, kurzer Vocal mit 2 Consonanten);

3-zeitige Silbe: ηξ (langer Vocal mit 2 Consonanten).

Es sind hier alle Formen des griechischen Silbenauslautes (denn bloss vom Silbenauslaute reden die *ῥυθμικοί* — nempe dicebant πᾶν σύμφωνον ἔχειν ἡμισὲν χρόνον, et Dionysii et Victorini exempla sunt ὁδός, πόδος, τρόπος, στροφήος, η et σπλήν, u et drus. et in exemplis (αὐλεῖν et) ἡλόν, ἀμυγισμένος et ἡμυγισμένος, Θέρσανδρος et Θήρσανδρος vocalium productio syllabam longam longiorem reddere dicitur) berücksichtigt, von der offenen Kürze bis zur dreifach geschlossenen Kürze und zur zweifach geschlossenen Länge.

Sic solet ille commutare ac depravare quae leguntur adque suas opiniones convertere, simul etiam hanc agendi rationem adcuracionis diligentiaeque specie obtegere. Reliqui omnes cum Victorino 'hanc scrupulositatem musicis et rhythmicis reliquerunt', ipsis scilicet rhythmis edocti, minu-

tulas illas syllabarum longarum et brevium differentias in rhythmis veterum, sicut in omnibus rhythmis e verbis compositis, nullius esse momenti. ea scilicet differentia est inter rhythmos e verbis et rhythmos e sonis compositos, quod illi non temporis momentis utuntur per se definitis, sed e verborum natura pendentibus. — Ceterum cum hac syllabarum et consonantium demensione a rhythmicis instituta comparari possunt, quae metrici de accentuum in syllabarum longitudinem vi narrabant, v. schol. Hephaest. p. 148 et 160 seq. G.:

ἴστέον ὅτι παρὰ τοῖς μετρικοῖς ἡ ὀξύτονονυμένη συλλαβὴ μείζων ἐστὶ τῆς βαρυνομένης, οἷον ἡ λος συλλαβὴ ἢ ἐν τῷ καλός μείζων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ φίλος· γίνεται γὰρ βραδύτης τις τοῦ χρόνου, ὥς καὶ ἐν τῇ δασείᾳ λέγεται (cf. p. 159: ἡ δασεῖα ἐπιχειμένη καὶ μεταχειμένη καὶ προκειμένη τὴν βραχεῖαν μακρὰν ἀνάγει), διὰ τῆς ὀξεῖας. ἡ δὲ περισπωμένη ἐστὶ τῶν δύο, τῆς μὲν μακρᾶς βραχυτέρα, τῆς δὲ βραχεῖας μακροτέρα. Πάλιν ἡ ὀξύτονονυμένη συλλαβὴ, ἐπιφερομένου ἐγκλιτικοῦ καὶ προαναπέμποντος ἐν αὐτῇ τῇ συλλαβῇ τὸν τόνον, μείζων ἐστὶ τῆς ἀπλῶς ὀξύτονονυμένης καὶ μὴ ἐπιφερομένου ἐγκλιτικοῦ, οἷον Ζεὺς τε, καὶ τε χαλιφρονέοντα.

Huiusmodi placitis scil. versuum Homericorum πάθη sanabant (v. p. 156 δεύτερος τρόπος τῶν τὴν βραχεῖαν εἰς μακρὰν ἀναφέροντων ὁ διὰ τῆς ὀξεῖας. αὕτη οὖν ἡ ὀξεῖα ἐπιχειμένη τινὶ τῶν βραχέων ἢ βραχυνομένων διχρόνων μηχανεῖ) in eaque re eo dementiae processerunt, ut dicerent (ibid.):

ἡ ὀξεῖα τοιαύτην ἔχει φύσιν καὶ δύναμιν, ὥς μὴ μόνον ἐπιχειμένη ἐπάνω βραχεῖας μηχανεῖν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ προκειμένη καὶ μεταχειμένη δύνασθαι τῇ βραχεῖᾳ χρόνον χαριεῖσθαι κτλ. Non prorsus dissimile etiam est, quod apud Quintilianum (IX, 4, 93 seq.) legitur: si syllaba brevis in fine versus pro longa posita sit, aliquid vacantis temporis ex eo quod insequitur accedere. 'Quidam etiam longae ultimae tria tempora dederunt, ut illud tempus, quod brevis ex longa (? imo ex silentio, cod. Ambr. 'ex longo') accipit, huic quoque accederet'.

Nunc ad rem nostram reversi, de rhythmicis illis, qui unicuique litterae consonanti dimidium tempus tribuebant, quid apud Dionysium narretur videamus. Et hoc quidem neminem fugere potest paulo adcuratius adtendentem, tradi nobis nihil nisi observationem aliquam hominum istorum, eamque non in re nobis non audita, velut in cantu (ne caneantur quidem versus Homeric), sed in simplici versuum illorum, quorum exempla nobis proposita sunt, pronuntiatione factam. quam et ipsi quominus repetamus, examinemus, diiudicemus nihil omnino obstat. Hoc bene tenendum. namque magnum errorum numerum non invasisse in doctrinam putaverim, nisi viri docti iniuria sumsissent, in cantu factum esse, quod non nisi in universum ac nullo pronuntiationis discrimine facto traditur. Boeckhius cum trochaeo irrationali 1½. 1½., dactylo cyclo 1½. ½. ½. tempora dedisset, Hermannus ipsum Apollinem huic rei exsequendae imparem esse clamabat. cui respondens Boeckhius in musica nostra similia quotidie vel a pueris institui ostendit. De pronuntiatione versuum qui recitabantur neuter cogitabat, etsi omnia quae apud veteres de numeris leguntur non magis de cantu quam de recitatione dicta sunt. Hoc autem fortasse ratiocinatores adcuratius de numerorum istorum natura cogitare monuisset, si considerassent, ex. c. in recitando versu Aristophanis:

ἄνδρες πρῶτανεῖς, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν

histrioni secundum Boeckhii praecepta has temporum rationes observandas fuisse:

1½. 1½. ½. ½. 1½. ½. ½. 1½. 1. 2. 1½. 1½. 1. 2.

secundum Westphalum hasce:

1½. 2. 1. ½. 1½. 1. ½. 1½. 1. 2. 1½. 2. 1. 2.

Hinc igitur monui, in rhythmicorum verbis non de cantu sermonem esse. Minus manifestum est, quo referenda sit altera, quae ad dactylos adinet, observationis pars. Cum enim apud Dionysium legatur:

ὁ δὲ ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀρχόμενος, λήγων δὲ ἐς τὰς βραχείας δάκτυλος μὲν καλεῖται, πάντῃ δὲ ἐστὶ σεμνὸς καὶ ἐς κάλλος ἀρμονίας ἀξιολογώτατος, καὶ τὸ γε ἡρωϊκὸν μέτρον ἀπὸ τούτου κοσμεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. παράδειγμα δὲ αὐτοῦ τόδε.

Πιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασεν.

Οἱ μέντοι ῥυθμικοὶ τοῦτον τοῦ ποδὸς τὴν μακρὰν βραχυτέραν εἶναι φασὶ τῆς τελείας *κ. τ. λ.* dubitari potest, quid verbis *τούτου τοῦ ποδὸς* significetur. Hermannus et Boeckhius de omnibus apud Homerum sive in carmine epico dactylis acceperunt. sed haec interpretatio arbitraria est: verba *τούτου τοῦ ποδὸς* aut ad pedem de quo agitur referenda sunt, ut omnes omnino dactyli significentur, aut ad pedem modo in exemplo Homericoadlatum. Plauderem, si rhythmici omnes omnino dactylos dixissent. at veteribus dactyli ita genus par constituebant, ut si quis de dactyli syllaba longa perfecta brevior loquebatur, id illum non nisi comparando hunc dactylum cum reliquis ac vulgaribus dixisse putandus sit. sicut etiam Dionysius in cap. XX dactylis longissimis dactylos quorum arses irrationales opposuit, et ipsi rhythmici inter anapaestos vulgares et anapaestos arsis irrationabilibus praeditos distinxerunt. Itaque res sic se habere videtur. Dionysius ubi in enumerandis pedibus trisyllabis post tribrachyn, molossum, amphibrachyn et anapaestum, quem imprimis gravem esse dicit, dactylum adfert, et ipsum eximie gravem, quo metrum heroicum maxime ornetur, exemplum Homericum, ut fas fuit, ex solis dactylis compositum adposuit. quo versu cum exemplum eorum versuum tetigisset, de quibus rhythmici singularia dixerant, hoc ipso loco, adpositurus scilicet aliquid reconditoris scientiae, addidit: οἱ μέντοι ῥυθμικοὶ τοῦτον τοῦ ποδὸς τὴν μακρὰν *κ. τ. λ.*, in quibus verba *τούτου τοῦ ποδὸς* dactylum eorum versuum significant, in quibus rhythmici observationem suam fecerant. quibus nunc addere similia de anapaestis poterat. An rhythmici 'hunc pedem' in aliis quoque versibus observaverint (velut in Π. I, 359 *καρπαλίμως δ' ἀνέδν' πολὺς ἄλως ἦντ' ὀμίχλῃ*, Od. 9, 86 *αἶψα δὲ δεῖπνον ἔλοντο θοῆς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι*, sim.), incertum, nec necessarium. teneamus quae indubitata sunt. Rhythmici igitur in versibus Homericis quales hi sunt:

Πιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασεν.

Αὐθις ἔπειτα πέδονδε κλίνδετο λῆας ἀναιδής.

animadvertere sibi videbantur longas dactylorum syllabas longis perfectis breviores esse. Sic ad genus quoddam observationum in Homero factarum deducimur, quod non inutile erit in universum contemplari. Hoc sciunt omnes ac iure praedicant, apud Homerum sonum verborum cum sententiarum varietate saepe felicissime concinere. Inde profecti Homeri cultores eo tandem pervenerunt, ut sententiarum nihil non etiam verborum structura expressum videre sibi viderentur (cf. Dion. c. XV: *χρόνου μήκος, ἢ σώματος μέγεθος, ἢ πάθος ὑπερβολήν, ἢ στάσεως ἡρεμίαν ἢ τῶν παραπλησίων τι ... καὶ ἄλλα τούτοις ἐναντίως εἰργασμένα εἰς βραχύτητα καὶ τάχος καὶ*

σπονδὴν καὶ τὰ τοῦτοις ὁμογενῇ). scilicet oculi admiratione lubrici non iam discernere sententiarum et verborum vim poterant. Ita in Il. 17 v. 265 (quem iam Solon ita admiratus esse narratur ut sua combureret):

ἦϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω,

ut ipsa Dionysii verba adferam, τῇ παρεκτάσει τῶν ὀνομάτων τὸν ἄπαστον ἦχον significari sentiebant, in versu de Andromache plangente Il. 22, 476:

ἀμβλήδην γοόωσα μετὰ δμῶσιν ἔειπεν.

τὴν τοῦ πνεύματος συγκοπήν καὶ τὸ τῆς φωνῆς ἄτακτον, in versu Il. 18, 225:

ἦρίοχοι δ' ἔκπληγεν, ἐπεὶ ἴδον ἀκάματον πῦρ.

τὴν τῆς διανοίας ἔκστασιν καὶ τὸ τοῦ δείματος ἀπροσδόκητον· ποιεῖ δὲ τοῦτων ἐκάτερον ἢ τῶν συλλαβῶν τε καὶ γραμμάτων ἐλάττωσις. quibuscum conferri potest, quod in versu celeberrimo Il. 12, 208:

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν

(v. Demetr. de elocut. 255, schol. Ven. et Eustath. ad h. l.) Homerum τὴν κατάπληξιν τῶν Τρῶων καὶ τὸν φόβον τῷ τάχει τοῦ στίχου εἰς βραχείας τελευτῶντος συλλαβὰς expressisse dicebant (schol. Lips. τινὲς δὲ λέγουσι διὰ τοῦ στίχου τοῦτον ἐποτυπούσθαι τὸν Ὅμηρον τὸ σχῆμα τοῦ ὄφεως· λεπτότερον γὰρ τὸ οὐραῖον αὐτοῦ). In Odysseae versu holospondeo 21, 15:

τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιν.

τῷ στασίμῳ τοῦ μέτρου expressam videbant τὴν στάσιν τῶν συναντιῶντων ἀλλήλοις κατὰ φιλίαν. Quid igitur mirum, si in versibus holodactylis rem celerem describentibus dactylos celeriores sibi videbantur auscultare? Cuiusmodi imaginationes excusare licet et condonare hominibus admirandi praedicandique cupiditate praestricis. at nos hodie mentis compotes esse fas est atque cavere ne eius generis opinionibus doctrinam metricam corrumpamus. Versus Homericus illi nulla re differunt a reliquis nisi conformatione sua. in utroque sententia continua solis dactylis exposita est. hinc alter ad significandum navis vento propulsae cursum aptus. in altero praeterea nulla caesurarum vulgarium, quo magis etiam, praecipue post aliquot spondeos, auribus sonum praebet concitatiorem. Nihil praeterea. Reliqua falsa et vana. Item inter versus anapaesticos:

βαρὺ μοι κεφαλῆς ἐπίκρανον ἔχειν.

et:

κέχνηται πόλις ἐψίπυλος κατὰ γᾶν.

vera et sola differentia in eo versatur, quod alter in mediis verbis caesuram (διαίρεσιν) habet, non habet alter, qui mutato verborum ordine in hunc modum:

κέχνηται κατὰ γᾶν πόλις ἐψίπυλος.

alteri prorsus par est. sed illa conformationis diversitate fit, ut alter sedatiorem, volubiliorem alter auribus praebeat sonum, quod non male voce κέχλιος significatur. Quod vero rhythmici singulas arses perfectis longis breviores esse dicebant, eum quem sentiebant huius versus cursum expeditiorem male interpretati sese ipsi fefellerunt. Nulla omnino quod ad tempora adinet inter utriusque versus anapaestos est differentia. neque enim etiam caesurae ad tempora pertinent, sed in sola verborum divisione versantur, ut positionis, hiatus, elisionis rationes docent. Itaque omnes hi dactyli et anapaesti nullis aliis breviores sunt tantumque abest, ut arses eorum alius sint mensurae atque, quod inde sequeretur, toti dimetri et hexametri brevius quam reliqui tem-

poris
cum r

bulae
defini
eram,
proscri
nostro
nissimi
rhythm
secuti
ut Boe
numera
quidem
sese al
nalem
ut fas
ret, no
meroru
riebat
quanda
τῶν τ
scheine
μὴ πο
tum si
trochae
1868 I

zeitig
In his
sura.
micos p
syllaba
hibita
iunctan

sius
quod si

Ita alte

poris spatium impleant: ut eo ipso varia versuum conformatio auribus subiiciatur, quod iisdem cum reliquis temporis intervallis procedunt.

Haec est ratio eorum quae de duplici dactylorum et anapaestorum genere narrantur. Fabulae sunt, in opinionibus superstitiosis eorum nitentes, qui etiam consonantium tempora numeris definiverunt. Quorum verbis ne posse quidem aliquid veri subesse, paucissimis demonstraturus eram, si verba mea referre potuissem ad vera doctrinae metricae principia, quae diu est cum proscripta et relegata ex hac disciplina sunt ab eis maxime, qui cum praeciperent, ut ne de nostro quidquam doctrinae adferremus, falsa omnia ex nostrae musices rationibus intulerunt alienissimis ab antiquitate. Nunc multis ambagibus coactus eram comprobare neque Dionysii neque rhythmicorum verbis fidem habendam esse. Et ne eos quidem, qui neglectis rebus verba veterum secuti sunt, eo progressos esse putaverim, ut dactylum et anapaestum rationalem in sex tempora, ut Boeckhius, dilatassent, irrationalibus, ut omnes, pro quattuor temporibus tria dedissent, nisi numerorum laqueis impliciti vitia numeris inlata reparare aliis numeris concupivissent. Hermannus quidem non in alios deductus est errores, quoniam a mensura syllabarum adcuratius definienda sese abstinebat. Boeckhius autem incredibilia quidem docuit ac monstruosa, cum dactylum rationalem duplum irrationalis esse adfirmaret, sed cum aequalem verborum in rhythmis progressum, ut fas est, necessarium haberet et Pindari sui gravitati perfectos dactylos tribuendos esse duceret, non potuit aliter utrumque coniungere, cum non intellexeret cum reliquis omnibus veras numerorum rationes. Minus excusandus Westphalus, qui, ex more scilicet suo, fontem ex quo hauriebat turbavit, turbatum porro ex arbitrio tractavit. Namque in Dionysii verbis similitudinem quandam nonnullorum dactylorum cum trochaeis significantibus: ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν ἐνίους τῶν τροχαίων primum vocem ἐνίους expunxit (iam ap. Rossbachium 1854 p. 138 legitur: so erscheinen die Worte, wodurch Dionysius den Character des kyklischen Dactylus bestimmt, ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν τῶν τροχαίων, völlig gerechtfertigt), dein etiam vocem πολὺ, tamquam scriptum sit ὥστε μὴ διαφέρειν τῶν τροχαίων, sic remotis quae obstabant dactylos et anapaestos trochaeis et iambis adcurate exaequavit, idque ipsum tradi ausus est narrare (1865 II, 330. 1868 I, 527):

Dionysius berichtet von einem dem Trochaeus im Rhythmus gleichstehenden, also dreizeitigen Dactylus —

In his ut dactyli et trochaei aequatio non vera est, ita arbitraria etiam trium temporum mensura. Vel magis arbitraria autem singularum syllabarum definitio, in qua Dionysium et rhythmicos prorsus deseruit. ex quorum verbis haec notatio prodibat: x. l. l. et l. l. x. Sed ille syllabae longae non perfectae secundum verba ab Aristoxeno in explicando trochaeo alogo adhibita (ἀνὰ μέσον) definitae proximam brevem ita adiunxit, ut arsin cum altera thesis parte coniunctam adcurate tempori arsis trochaicae et iambicae adaequaret:

(1868 I p. 640) der kyklische Dactylus kommt mit dem Trochaeus, mit welchem ihn Dionysius zusammenstellt, darin überein, dass er eine *θέσις δισημος* und eine *ἄρσις μονόσημος* hat. quod sic depinxit:

$$\overline{1\frac{1}{2}} \cdot \frac{1}{2} \cdot 1 \text{ et } l. \cdot \frac{1}{2} \cdot \overline{1\frac{1}{2}}.$$

Ita alteram thesis partem ex arbitrio et dimidiavit et ab altera quodammodo separavit arsiue

propius adnexuit, quo mira sane praesertim anapaesti prodit pronuntiatio. Longum est enarrare, quomodo deinde propter verba Aristoxeni ap. Psell. ἡμῶν κατέχειν τὴν βραχεῖαν χρόνον, διπλάσιον δὲ τὴν μακράν numeros primum positos $1\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$. 1 mutaverit in $1\frac{1}{2}$. $\frac{2}{3}$. 1, utque, cum sic tamen tertia dactyli et prima anapaesti syllaba superessent non dimidium longae continentes, prorsus ex libidine post verba Aristoxeni lacunam statuerit, in qua verba illa non nisi ad syllabam brevem in eodem tactu longae proximam pertinere dictum fuerit, quo simul id in quo omnes veterum ratiocinationes, etiam tria pedum genera, nituntur labefactavit, atque ut Pindari epitritodactylos variis temporibus variis vexaverit modis, in quibus primum docuit dactylos esse rationales, spondeos veros spondeos, trochaeos spondeos paulo celeriores (2. $1\frac{1}{2}$. 2. 2. 1. 1. . .); deinde dactylos irracionales esse adfirmavit, epitritos veros trochaeos (2. 1. 2. $1\frac{1}{2}$. $1\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$. 1. . .); denique, ne chorus numquam videretur tactum parem saltasse, dactylis quattuor tempora reddidit iisque trochaeos tetrasemos praeposuit ($2\frac{1}{2}$. $1\frac{1}{2}$. 2. 2. 2. 1. 1. . .). nimirum singulos pedes suis ipsius opinionibus sese adcommodare obedientes ab initio condocerant. Unum tantum addo, quomodo praeterea prodiderit auctores suos. Postquam enim Homerum in universum dactylo rationali usum esse adseveravit (qui enim, inquit, sumi possit, vetustissimos dactylos non fuisse perfectos?) ideoque Dionysium eo errasse, quod omnes dactylos irracionales dixerit (sic enim etiam corrigere, ubi lubet, auctores suos scit), ut explicaret, quo tandem pacto in aliquot saltem Homeri versus dactylus irracionales immigraverit, rhapsodos hunc postea quam in poësi lyrica inventus esset, ad Homeri quoque versus quibus maxime aptus visus esset adhibuisse narrat. Sic igitur quae Dionysius ipsi Homero eiusque arti imitandi (τέχνη μιμήσασθαι τὰ γινόμενα περὶ μὲν) vindicavit, auctore Westphalo rhapsodi demum in carmina eius intulerunt. Et hoc quoque, seposito tandem omni modo atque pudore, ab ipso Dionysio tradi narravit (1868 I, 520):

Die Lexis: αὖθις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναδής kann der Ausdruck von sechs vierzeitigen Tacten sein, aber auch der Ausdruck von sechs dreizeitigen (sog. kyklischen) Tacten. Dem Berichte des Dionysius de comp. 20 zufolge wird sie von den Rhapsoden in dieser zweiten rhythmischen Form vorgebracht.

Nempe quae hariolando sibi finxit ac saepius enarravit, postremo ipsis veteribus imputat. Quo si quid potest esse magis arbitrarium atque absurdum, hoc est, quod etiam spondei dactyli irracionales vice fungentis tempora indicare conatur. tamquam non omnis Dionysii et rhythmicorum opinio in versibus e solis dactylis constantibus niteretur. memorabilis est etiam ipsa huius spondei ficti ficta definitio. Si spondei irracionales, inquit, altera longa duas breves dactyli exaequabat, sic definiendus est: $1\frac{1}{2}$. $1\frac{1}{2}$. At hoc vix rhythmica veterum theoria statuerit (nam nunc de theoria loquitur, non de pronuntiatione). sumendum potius esse, Aristoxenum huic quoque spondeo duas partes aequales dedisse ideoque utrique $1\frac{1}{2}$ tempora tribuisse. sed cum spondeo dactyli trisemi vice fungenti rationem dupli inesse necesse sit, praeterea sumendum esse, numeros $1\frac{1}{2}$. $1\frac{1}{2}$. rhythmice ita divisos fuisse, ut tertia thesis pars ad arsin adcederet: $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ + $\frac{1}{2}$. ita spondeus quoque ad trochaei mensuram redactus erat. — Simili modo ille omnes doctrinae locos ad ineptias perduxit. quod alio loco ex ordine et adcurate demonstrabimus.

S C H O L A E

SECUNDVM ORDINES DISCRIPTAE

I. ORDINIS THEOLOGORVM EVANGELICORVM

1. *Professores ordinarii*

- IOANNES PETRVS LANGE Dr. *Publice* I. Argumenta librorum sacrorum tractabit bis d. Sat. h. x et xi. *Privatim* II. Theologiam dogmaticam docebit quinquies h. ix.
- GVILELMVS LVDOVICVS KRAFFT Dr. *Publice* I. Historiam propagationis evangelii per Protestantes enarrabit bis p. h. d. Sat. h. viii et ix. *Privatim* II. Historiam ecclesiae inde a Gregorii VII temporibus usque ad finem saeculi XVIII tradet sexies p. h. h. xi.
- GVILELMVS IVLIVS MANGOLD Dr. *Publice* I. Historiam canonis Nov. Test. semel p. h. docebit d. Sat. h. xii. *Privatim* II. Isagogen in Nov. Test. tradet quin. schol. p. h. h. x. III. Epistolam ad Romanos datam quin. schol. p. h. h. viii explicabit.
- ADOLPHVS HERM. HENR. KAMPHAVSEN Dr. *Publice* I. Seminarii theologici sodalibus Chaldaica libri Danielis capita proponet d. Iov. h. vi. *Privatim* II. Genesin explicabit quater p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. xii. III. Archaeologiam Hebraeorum tractabit ter p. h. dieb. Lun. Mart. Ven. h. xi.
- THEODORVS CHRISTLIEB Dr. theol. et philos. *Publice* I. De constitutione ecclesiae evangelicae disseret bis vel ter dieb. Mart. et Iov. h. iv. *Privatim* II. Theologiae pastoralis partem propriam ad curam animarum spectantem tractabit ter vel quater dieb. Lun. Merc. Ven. h. xi. Praeterea III. In seminario regio exercitationes tam homileticas quam catecheticas moderari perget.
- HERMANNVS LIBER BARO DE GOLTZ Dr. *Publice* I. Theologiae dogmaticae partem fundamentalem docebit ter p. h. dieb. Mart. Merc. Ven. h. ix. *Privatim* II. Evangelium secundum Ioannem interpretabitur quater p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. viii.

2. *Professor extraordinarius*

- FRIDERICVS ANTONIVS AEMILIVS SIEFFERT Lic. theol. Dr. phil. *Publice* I. Epistolas Ioannis apostoli interpretabitur bis dieb. Lun. et Ven. h. iv. *Privatim* II. Historiam vitae Iesu Christi enarrabit quinquies h. x.

3. *Privatim docens*

- CAROLVS BVDDE Lic. theol. *Privatissime et gratis* I. Exercitationes hebraicas instituet bis terve p. h. h. v. *Privatim* II. Librum Iobi interpretabitur quinquies p. h. h. xii.

II. ORDINIS THEOLOGORVM CATHOLICORVM

1. *Professores ordinarii*

I. O. HENRICVS ACHTERFELDT Dr. scholas nullas habere perget.

ANDREAS MENZEL Dr. *Publice* I. Introductione in studium theologicum praemissa religionis principia explicabit bis p. h. h. ix. *Privatim* II. Theologiae moralis partem priorem tradet quater p. h. h. ix.

HENRICVS IOSEPHVS FLOSS Dr. *Publice* I. Historiae ecclesiasticae partem II enarrabit quinquies p. h. h. ix. II. Theologiae moralis partem II tradet quinquies p. h. h. viii. *Privatissime et gratis* III. Exercitationes homileticas moderari perget bis p. h. h. x. IV. Exercitationes de Archidioecesis Coloniensis historia moderabitur semel p. h.

FRANCISCVS HENRICVS REVSCH Dr. *Publice* I. Vaticinia Messiana post exilium Babylonium edita interpretabitur bis p. h. h. x. *Privatim* II. Archaeologiam biblicam tradet quater p. h. h. x. III. Patrologiam docebit ter p. h. h. xi.

IOSEPHVS LANGEN Dr. *Publice* I. De rebus Iudaicis, quales tempore Christi fuerint, disseret semel p. h. h. xii. *Privatim* II. Historiae ecclesiasticae partem III enarrabit quinquies p. h. h. xii. III. S. Ioannis Evangelium interpretabitur quater p. h. h. xi.

2. *Professores extraordinarii*

LAVR. MAX. ROTH Dr. *Publice* I. Doctrinam de sacramento poenitentiae administrando tradet bis p. h. h. xii. II. Epistolam S. Iacobi explicabit semel p. h. h. xi. *Privatim* III. Theologiae pastoralis p. II. tractabit ter p. h. h. xii. *Privatissime et gratis* IV. Exercitationes catecheticas moderabitur semel p. h. h. iii.

HVBERTVS THEOPHILVS SIMAR Dr. *Publice* I. Doctrinam dogmaticam de s. Eucharistiae sacramento et sacrificio tradet bis p. h. h. x. *Privatim* II. Theologiae dogmaticae p. II. docebit sexies p. h. h. ix.

3. *Privatim docens*

FRANCISCVS KAVLEN Dr. *Privatim* I. Introductionem in libros Nov. Test. faciet ter p. h. h. x. II. Psalmos interpretabitur quater p. h. h. iv.

III. ORDINIS IVRECONSVLTORVM

1. *Professores ordinarii*

FERDINANDVS WALTER Dr. scholas non habebit.

CAROLVS SELL Dr. *Privatissime et gratis* I. In seminario regio iuridico iuris pandectarum exercitationes moderabitur d. Sat. h. viii et ix. *Privatim* II. Institutiones et fontium iuris Romani notitiam docebit sexies h. xi. III. Historiam iuris Romani enarrabit quinquies h. x. IV. Processum civilem iuris communis Germanici itemque Borussici ratione futuri processus civilis imperii Germanici habita explicabit quinquies h. ix.

IOSEPHVS BAVERBAND Dr. *Publice* I. Doctrinam de hypothecis ex iure Francogallico semel h. xi exponet. *Privatim* II. Principia processus civilis ex iure communi, in specie

ordinem iudiciorum et modum procedendi in diiudicandis causis civilibus ex iure Franco-gallico quod in terris Rhenanis viget quinquies h. xi docebit.

HVGO HAELSCHNER Dr. *Publice* I. De imperio Germanico disseret bis p. h. d. Merc. et Sat. h. ix. *Privatim* II. Ius gentium docebit quater p. h. h. ix. III. Ius publicum Germanicum tradet sexies p. h. h. x.

RODERICVS DE STINTZING Dr. *Publice* I. Historiam et selecta capita pandectarum tradet d. Sat. h. x et xi. *Privatim* II. Pandectarum partes priores h. e. generalem et eas, quibus de rerum dominio iuribusque in re aliena nec non de obligationibus tractatur, quinquies p. h. h. x et xi docebit.

IOA. FRIDERICVS EQVES A SCHVLTE Dr. *Publice* I. De relatione inter rempublicam et ecclesiam disseret die Sat. h. viii et ix. *Privatim* II. Ius privatum Germanicum tradet dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. viii. III. Imperii et iuris Germanici historiam docebit iisdem diebus h. ix.

VICTOR DE MEIBOM Dr. *Privatissime et gratis* I. In seminario regio iuridico exercitationes iuris Germanici, imprimis cambialis et mercatorii d. Mart. h. iv et v moderabitur. *Privatim* II. Ius mercatorium et cambiale quinquies p. h. h. xi tradet.

ADOLFVS WACH Dr. *Privatissime et gratis* I. In seminario regio iuridico exercitationes iuris criminalis d. Merc. h. iv et v moderabitur. *Privatim* II. Processum criminalem docebit quater p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. viii. III. Ius criminale tradet sexies p. h. h. xii.

HERMANNVS HVEFFER Dr. *Publice* I. Ius bonorum ecclesiasticorum tam ex iuris communis quam ex recentiorum legislationum imprimis Borussiae et Francogalliae praecceptis tradet d. Mart. h. iv et v. *Privatim* II. Ius naturae sive philosophiam iuris dieb. Lun. et Iov. h. iv et v exponet. III. Ius ecclesiasticum catholicorum et evangelicorum quinquies p. h. h. x docebit.

2. Professores extraordinarii

ALFREDVS NICOLOVIVS Dr. comiteatu impetrato scholas non habebit.

HVGO LOERSCH Dr. *Privatissime et gratis* I. Speculum Saxonicum interpretabitur semel d. Ven. h. v. *Privatim* II. Ius civile Francogallicum quod in terris Rhenanis viget sexies docebit dieb. Merc. et Sat. h. viii, dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. ix.

RVDOLFVS KLOSTERMANN Dr. *Publice* I. Ius metallicum exponet semel h. v. *Privatim* II. Ius civile Borussicum docebit quinquies h. xi.

SIEGMUNDVS SCHLOSSMANN Dr. *Publice* I. Exercitationes in corpore iuris civilis interpretando moderabitur d. Merc. h. iv et v. *Privatim* II. Institutiones iuris Romani tradet sexies h. xi. III. Pandectarum partes posteriores h. e. ius quod ad familiam pertinet et ius hereditarium docebit quater p. h. d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. xii.

IV. ORDINIS MEDICORVM

1. Professores ordinarii

M. I. WEBER Dr. valetudinis causa scholas non habebit.

- GVSTAVVS VEIT Dr. *Publice* I. Gynaecologiae partem tradet d. Merc. h. vii. *Privatim* II. Medicinam forensem docebit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. vii. III. Exercitationes practicas in clinico gynaecologico moderabitur quotidie h. xii.
- GVILELMVS BVSCH Dr. *Publice* I. Selecta capita chirurgiae tradet d. Merc. h. viii. *Privatim* II. Chirurgiam generalem docebit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. viii. III. Clinicum chirurgicum quotidie h. ix—x³/₄ moderari perget.
- FRANCISCVS DE LEYDIG Dr. *Publice* I. Animalium vertebratorum historiam evolutionis docebit semel h. iii. *Privatim* II. Anatomiae comparatae p. I. docebit ter h. iii. *Privatissime et gratis* III. Anatomiae comparatae studia singulorum moderabitur quotidie h. x et xi.
- EDVARDVS PFLVEGER Dr. *Publice* I. Seminarium physiologicum habebit. *Privatim* II. Chemiam physiologicam dieb. Lun. et Ven. h. x docebit. III. Physiologiae p. I. i. e. animale h. ix dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. tradet. IV. Cursum physiologico-chemicum h. ii et iii dieb. Mart. et Ven. una cum Zuntz P. E. instituet.
- HVGO RVEHLE Dr. *Publice* I. De morbis apparatus uropoetici disseret d. Merc. h. xii. *Privatim* II. De morbis infantum aget d. Lun. et Ven. h. xii. III. Clinicum medicum quotidie h. x³/₄—xii moderabitur.
- CAROLVS KOESTER Dr. *Publice* I. Seminarium pathologicum moderabitur. *Privatim* II. Anatomiam et Physiologiam pathologicam generalem quinquies h. v docebit. III. Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae cum exercitationibus rite obducendi cadavera ter h. vii—ix instituet. IV. Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis h. ii—iv habebit.
- THEODORVS SAEMISCH Dr. *Publice* I. De interioribus oculi morbis disseret semel d. Iov. h. vi. *Privatim* II. Clinicum ophthalmiatricum moderabitur dieb. Lun. Mart. Ven. h. viii. III. Cursum ophthalmoscopicum instituet d. Merc. h. iv. IV. Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum instituet d. Iov. h. viii.
- CAROLVS BINZ Dr. *Privatissime et gratis* I. Studia singulorum in laboratorio pharmacologico moderari perget quotidie h. ix—i. *Privatim* II. Pharmacologiae p. II. una cum Formulari et examine medicamentorum chemico quater exponet h. iv dieb. Lun. Mart. Iov. Ven.
2. Professores extraordinarii
- HERMANNVS SCHAAFFHAVSEN Dr. *Publice* I. Physiologiam generalem et comparatam docebit bis p. h. h. iii. *Privatim* II. Historiam primitivam humani generis tractabit bis p. h. h. iii. III. Exercitationes microscopicas moderabitur ter p. h.
- ADOLPHVS LIE, BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE phil. et med. Dr. *Publice* I. Anatomiam organorum sensuum tradet d. Lun. h. xi. *Privatim* II. Anatomiam generalem docebit dieb. Mart. Merc. Iov. h. x. III. Demonstrationes et exercitationes microscopicas instituet dieb. Mart. Merc. Iov. h. xi. *Privatissime et gratis* IV. Studia singulorum anatomica moderabitur quotidie.
- IOSEPHVS DOVTRELEPONT Dr. *Publice* I. De morbis syphiliticis disseret d. Iov. h. iv.

- Privatim* II. Operationum chirurgicarum in cadaveribus instituendarum cursum habebit et aciurgiam tradet h. vi et vii.
- FRANCISCVS OBERNIER Dr. *Publice* I. Electrotherapiam tradet d. Iov. h. iii. *Privatim* II. Diagnostice[m] physicalem et chemicam una cum exercitationibus practicis quinquies h. iii dieb. Lun. Mart. Merc. et h. iv dieb. Lun. et Merc. docebit.
- CAROLVS FINKELNBVRG Dr. *Publice* I. Selecta capita hygie[n]e publicae tractabit bis h. vi. *Privatim* II. Medicinam forensem quater h. v tradet.
- NATHAN ZVNTZ Dr. *Publice* I. Physiologiam Secretionum semel d. Sat. exponet. *Privatim* II. Cursum physiologico-chemicum h. ii—iv dieb. Mart. et Ven. una cum *Pflueger* P. O. instituet.

3. *Privatim docentes*

- CAROLVS A MOSENGEIL Dr. *Gratis* I. De fracturis et luxationibus disseret semel p. h. *Privatim* II. De fasciis applicandis cum exercitationibus bis p. h. aget.
- OTTO GVILELMVS MADELUNG Dr. *Gratis* I. De arte vulnera sanandi semel d. Iov. h. v aget. *Privatim* II. De orthopaedia bis dieb. Mart. et Ven. disseret.
- CAROLVS DITTMAR Dr. *Gratis* Psychophysicam tradet semel p. h.
- IOSEPHVS KOCKS Dr. *Gratis* I. Dislocationes flexionesque uteri semel tradet. *Privatim* II. Operationum obstetriciarum cursum quater instituet.

V. ORDINIS PHILOSOPHORVM

1. *Professores ordinarii*

- IACOBVS NOEGGERATH Dr. venerabilem senectutem excusans a scholis vacabit.
- FRIDERICVS AVG. GVIL. ARGELANDER Dr. *Publice* I. De micrometris d. Mart. et Merc. h. xii. aget. *Privatim* II. Astronomiam popularem reliquis quatuor dieb. h. ead. tradet.
- FRIDERICVS DIEZ Dr. *Privatissime et gratis* I. De arte metrica apud Neolatinos disseret bis p. h. h. p. i. *Privatim* II. Veteris linguae Theodiscae rudimenta docebit bis terve h. xi. III. De lingua litterisque Provincialium bis aget hora commoda.
- C. BERGEMANN Dr. scholas nullas habebit.
- CHRISTIANVS LASSEN Dr. scholas nullas habebit.
- IOANNES GILDEMEISTER Dr. *Publice* I. Linguam Aethiopicam docebit duce usus Dittmanni grammatica bis h. ii. *Privatim* II. Rigvedam interpretabitur bis h. xi. *Privatissime et gratis* III. Lectiones Arabicas continuabit bis h. iii. IV. Baidhavi in Qurânum commentarium exponet bis h. xi. V. Elementa linguae sanscriticae tradet ter h. ii. VI. Scholas sanscriticas continuabit et Meghadûtam proponet h. iii. VII. In enarrandis libris Semiticis, Indicis, Persicis ex auditorum optato solito more perget horis binis p. i.
- HENRICVS A SYBEL Dr. *Publice* I. Exercitationes seminarii regii moderari perget. *Privatim* II. Historiam Europae inde ab a. 1660 usque ad a. 1789 enarrabit quater p. h. h. v.
- PETRVS KNOODT Dr. *Publice* I. Platonis philosophiam critice exponet bis p. h. *Privatim* II. Psychologiam tradet.

- F. H. TROSCHER Dr. *Publice* I. Ichthyologiam tradet d. Sat. h. ix. *Privatim* II. Zoologiam docebit sexies p. h. h. viii. Praeterea III. Exercitationes zoologicas seminarii regii physici moderari perget.
- CAROLVS SIMROCK Dr. *Publice* I. Introductionem in Nibelungorum carmen tradet bis p. h. h. ix. *Privatim* II. Nibelungorum carmen interpretabitur quater p. h. h. ix.
- ERWINVS NASSE Dr. *Publice* I. De versuris publicis disseret d. Sat. h. xii. *Privatim* II. De rebus et exitibus publicis aget quinquies p. h. h. xii.
- RVDOLPHVS CLAVSIUS Dr. *Publice* I. Capita selecta optices tractabit d. Merc. h. viii. *Privatim* II. Opticen mathematicae tractabit experimentisque illustrabit quater p. h. d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. viii. III. Exercitationes physicas in seminario regio physico moderari perget semel p. h.
- ARNOLDVS SCHAEFER Dr. *Publice* I. Exercitationes seminarii regii historici moderari perget h. p. i. *Privatim* II. De Graecae atque Romanae historiae fontibus disseret dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. ix.
- FRANCISCVS BVECHER Dr. *Publice* I. Seminarii philologici sodalibus extraordinariis Aristophanis Equites et Ciceronis ad fratrem epistulas legendas proponet horis solitis. II. Litterarum latinarum historiam adumbrare perget bis h. xi. *Privatim* III. Plauti Truculentum tractabit quater h. xi.
- HERMANNVS VSENER Dr. *Publice* I. Seminarii regii philologici sodales ordinarios Dionysii Halicarnassensis iudiciis tractandis et disputationibus instituendis exercebit bis d. Lun. et Iov. h. iii. II. Religionis, superstitionis, mythorum phaenomenologiam docebit ter h. p. i. *Privatim* III. Demosthenis orationem de corona praeleget quater h. xii.
- RVDOLPHVS LIPSCHITZ Dr. *Publice* I. In seminario regio mathematico exercitationes moderabitur bis p. h. h. ix. *Privatim* II. Calculum variationum exponet quater p. h. h. v. III. Staticae et dynamicae elementa docebit quater p. h. h. v.
- IOANNES HANSTEIN Dr. *Publice* I. Excursiones botanicas instituet d. Sat. h. pom. *Privatim* II. Botanicae generalem docebit et demonstrationibus experimentisque illustrabit sexies h. vii. III. Exercitationes microscopicas moderari perget d. Merc. et Sat. h. viii—xii. IV. Exercitationes in plantis dignoscendis instituet d. Mart. et Ven. h. viii. Praeterea V. Exercitationes botanicas semin. reg. phys. moderabitur d. Merc. h. iii.
- FRIDERICVS HEIMSOETH Dr. *Publice* I. Seminarii philologici sodalibus ordinariis Horatii satiras selectas interpretandas proponet solitasque disputationes moderabitur bis p. h. dieb. Mart. Ven. h. iii. II. Exercitationes metricas moderari perget bis p. h. hor. x. *Privatim* III. Sophoclis Oedipum regem interpretabitur quater p. h. h. x.
- NICOLAUS DELIVS Dr. *Publice* I. Shaksperii drama „Coriolanus“ interpretabitur bis p. h. h. iii. *Privatim* III. Grammaticam historicam linguae Francogallicae docebit quater p. h. h. xii.
- AVGVSTVS KEKVLÉ Dr. *Publice* I. Doctrinae chemicae quaestiones selectas tractabit semel d. Iov. h. v. *Privatim* II. Chemiae experimentalis p. II. i. e. chemiam organicam tradet quinquies h. xii. III. Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum TH. ZINCKE P. E. quotidie ab h. viii ad h. v. Praeterea IV. Semin. reg. phys. exercitationes chemicas moderabitur semel h. p. i.

- IVERGEN BONA MEYER Dr. *Publice* I. Quaestiones paedagogices selectas recentioris temporis tractabit una cum disputationibus de rebus tractatis bis dieb. Merc. et Ven. h. iv. *Privatim* II. Historiam philosophiae antiquae tradet quater dieb. Mart. Merc. Iov. Ven. h. viii.
- CAROLVS IVSTI Dr. *Publice* I. Exercitationes historicas moderabitur, quaestiones de vitis et operibus pictorum tractandas proponens, semel h. vi. *Privatim* II. Leonardi Vinci tractatum de pictura interpretabitur, praemissis auctoris vita historiaque artis Florentinae, ter dieb. Mart. Merc. Iov. h. xii.
- IOSEPHVS NEVHAEVSE Dr. *Publice* I. Aristotelis theologiam explicabit et xii. *Meta-*physicae librum interpretabitur bis p. h. h. p. i. *Privatim* II. Psychologiam docebit quater p. h. h. viii.
- GERARDVS VOM RATH Dr. *Publice* I. Selecta Crystallographiae et Mineralogiae capita docebit d. Ven. h. x. II. Excursionem geognosticas instituet dieb. p. i. *Privatim* III. Geognosiam tractabit quater h. xi. Praeterea IV. Exercitationes Mineralogicas semin. reg. phys. moderari perget semel d. Iov. h. iv.
- ADOLPHVS HELD Dr. *Publice* I. Historiam oeconomiae publicae tradet semel h. viii. *Privatim* II. Oeconomiam publicam docebit quinquies h. viii. *Privatissime et gratis* III. Exercitationes oeconomico-politicas moderabitur semel h. p. i.
- RENARDVS KEVLE Dr. *Publice* I. Exercitationes archaeologicas moderabitur semel p. h. h. x. *Privatim* II. Elementa archaeologiae tradet ter p. h. h. x.
- CAROLVS MENZEL Dr. *Publice* I. Exercitationes semin. reg. histor. (sectionis II) semel p. h. moderari perget. h. p. i. *Privatim* II. Exercitationes palaeographicas bis moderabitur h. p. i. III. Chronologiam Romanam et medii aevi bis exponet dieb. Mart. et Iov. h. vi.
- MAVRITIVS RITTER Dr. *Publice* I. Exercitationes semin. reg. histor. moderari perget h. p. i. *Privatim* II. Historiam medii aevi ab excessu imperatoris Friderici II enarrabit quater p. h. h. iv.

* * *

- THEODORVS BERGK Dr. *Privatim* I. Antiquitates Graecorum tam publicas quam privatas tradet quater h. xii. *Privatissime et gratis* II. Exercitationes philologicas instituet Pindari carminibus adhibitis semel d. Merc. h. xii.

2. Professores extraordinarii

- H. C. BREIDENSTEIN Dr. *Publice* I. De instrumentorum musicorum ratione, historia et usu disseret semel d. Sat. h. xii. *Privatissime* II. Scholas organo canendi habere perget horis commodis.
- FRANCISCVS RITTER Dr. valetudinem excusans scholas non habebit.
- GVSTAVVS RADICKE Dr. *Publice* I. Trigonometriam planam aequae ac sphaericam binis scholis p. h. h. iv tradet. *Privatim* II. Introductionem in calculum differentialem quater p. h. h. xi tractabit.
- CAROLVS SCHAARSCHMIDT Dr. *Publice* I. Diversas de deo et religione opiniones et sententias diiudicabit semel p. h. h. vii mat. *Privatim* II. Logicam et encyclopaediam philosophiae quater p. h. docebit h. vii mat.

- IACOBVS BERNAYS Dr. *Publice* I. De civitatis forma, quae Athenis fuit, aget libellum-
que de republica Atheniensium, qui fertur Xenophontis, enarrabit d. Merc. h. iv. *Privatim* II. Aristotelis Politica enarrabit et Graecorum de civitate doctrinas exponet dieb.
Lun. Mart. Iov. Ven. h. iv.
- FRIDERICVS MOHR Dr. *Publice* I. Affinitatis chemicae theoriā exponet semel d. Merc.
h. xi. *Privatim* II. Pharmaciam ter p. h. tradet dieb. Lun. Mart. Iov. h. ix. III. Ana-
lysin volumetricam docebit semel d. Ven. h. x.
- HERMANNVS KORTVM Dr. *Publice* I. Exercitationes seminarii mathematici moderabitur
bis p. h. d. Merc. h. h. xi et xii. *Privatim* II. Geometriam analyticam trium dimensionum
docebit quater p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. ix.
- GVILELMVS BISCHOFF Dr. *Publice* I. Linguae Anglicae rudimenta docebit dieb.
Mart. et Iov. h. vii. II. Linguae Francogallicae grammaticam tradet dieb. Mart. et Iov.
h. viii. III. Linguae Anglicae et Francogallicae exercitationes in seminario instituet dieb.
Lun. Merc. Ven. h. vii. *Privatim* IV. Linguae Anglicae grammaticam tradet dieb. Lun.
Merc. Ven. h. viii. V. Linguae Anglicae rudimenta docere perget dieb. Lun. Merc.
Ven. h. ix.
- ANTONIVS BIRLINGER Dr. *Publice* I. De Schilleri vita et carminibus disseret semel.
Privatim II. Historiam linguae litterarumque Germanicarum tradet ter quaterve p. h.
h. x. III. Grammaticam goticam explicabit et Vulfilae Evangeliorum libros interpretabitur
bis p. h. h. x.
- CAROLVS IVSTVS ANDRAE Dr. *Publice* I. De fauna formationis devonicae rhenanae
semel disseret. *Privatim* II. De plantis fossilibus aget bis h. p. st.
- EDVARDVS KETTELER Dr. *Publice* I. De polarisatione luminis elliptica disseret semel
h. p. i. II. Capita physices selecta tradet bis h. viii. *Privatim* II. Exercitationes practi-
cas in laboratorio physico moderabitur octies h. iii et iv.
- THEODORVS ZINCKE Dr. *Publice* I. De ea chemiae analyticae parte, quae non nisi siccis
reagentibus fieri solet, semel disseret. *Privatim* II. Chemiae analyticae ad inorganica cor-
pora spectantis partem primam exponet ter.
- GVILELMVS PFEFFER Dr. *Publice* I. De morbis plantarum semel disseret. *Privatim* II.
Physiologiam experimentalem plantarum docebit bis p. h.
- CLEMENS SCHLVETER Dr. *Publice* I. Geognosiam Germaniae in septentrionem spectantis
tractabit et excursiones geognosticas instituet semel p. h. d. Merc. h. v. *Privatim* II.
Palaeontologiam docebit quinquies p. h. h. ix.
- C. G. ANDRESEN Dr. *Gratis* I. De orthographia Germanica agere perget semel p. h.
Privatim II. De usu loquendi sermonisque consuetudine, quatenus comparanda sunt cum
iis legibus, quae vel ex ipsa lingua vel ex grammaticorum praeceptis sequuntur, ter p. h.
disseret. *Privatissime et gratis* III. Linguae Germanicae, qualis erat saec. xii—xiv, gram-
maticam bis p. h. docebit.
3. *Privatim docentes*
- IOSEPHVS KLEIN Dr. *Gratis* Historiam eloquentiae Graecorum enarrabit bis p. h. h. x.
- GEORGIVS LIB. BARO DE HERTLING Dr. *Privatim* Metaphysicam docebit quinquies p. h. h. vii.

- ARNOLDVS DE LASAVLX Dr. *Gratis* I. Exercitationes microscopicas moderabitur bis h. p. i. *Privatim* II. Mineralogiam quinquies tractabit.
- EVGENIVS PRYM Dr. *Gratis* I. Linguae Syriacae elementa tradet bis terve h. p. i. II. Lectiones sanscriticas continuabit bis h. p. i.
- MARTINVS PHILIPPSON Dr. *Gratis* I. Historiam belli triginta annorum enarrabit semel p. h. h. p. i. *Privatim* II. Historiam Francogalliae docebit quater p. h. h. x.
- HERMANNVS CARDAVNS Dr. *Gratis* I. Historiam belli sacri semel p. h. enarrabit. *Privatim* II. Historiam rerum Germanicarum inde ab Henrico III imperatore docebit ter p. h.
- OTTO WALLACH Dr. *Privatim* De theoria qua utuntur hoc tempore chemici disseret ter p. h. h. p. i.
- ALEXANDER REIFFERSCHIED Dr. *Privatissime et gratis* I. Exercitationes germanisticas instituet in quibus carmen epicum Laurin inscriptum tironibus interpretandum proponet, editione Müllenhoffiana usus, semel p. h. viii. II. Exercitationes societatis germanisticae moderari perget bis p. h. h. vii, altera hora Otfridi librum evangeliorum tractabit, altera disputationes instituet de vita et operibus Lessingii. *Privatim* III. Historiae litterarum Germanicarum partem priorem, historiam litterarum theodiscarum, tradet quater p. h. h. vii.
- I. H. WITTE Dr. *Gratis* I. De libero arbitrio disseret semel p. h. II. De Platonis vita et scriptis aget ac praecipue Theaetetum Platonium tractabit bis p. h.
- PHILIPPVS BERTKAV Dr. *Gratis* I. Excursionem zoologicas instituet semel p. h. *Privatim* II. Arthropodum historiam naturalem exponet ter p. h.
- HERMANNVS VOECHTING Dr. *Gratis* de cella plantarum disseret bis p. h.
- HERMANNVS IACOBI Dr. *Gratis* Bhagavadgitam interpretabitur bis p. h. h. p. i.

ARTES GYMNASTICAE

Arma tractandi modos tradet EHRICH.

DISCIPLINARVM APPARATVS ET INSTITVTVA

Bibliotheca academica senis p. h. diebus ab h. ii ad iv patebit, legitimeque petentibus eius copiae prompte officioseque dispensabuntur.

Praeterea apparatus et instituta variis disciplinis parata haec sunt: Anagnosterium academicum; — Institutum evangelico-theologicum; Theatrum anatomicum; Clinicum et polyclinicum medicum; Cursus practicus psychiatricus in Nosocomio insanorum Sigburgensi per feriarum tempus instituendus; Clinicum et polyclinicum chirurgicum; Apparatus instrumentorum et ligaminum chirurgicorum; Clinicum ophthalmiatricum; Xenodochium obstetricium; Institutum physiologicum; Apparatus pharmacologicus; — Specula astronomica; Supellex instrumentorum physices; Laboratorium chemicum et practicum chemicum; Laboratorium pharmaceuticum; Museum mineralogicum zoologicumque; Hortus botanicus; Institutum botanicum; — Gypsotheca illustrandae arti antiquae, Museum antiquitatum Rhenanarum; Apparatus musicus; Apparatus technologicus; Institutum oeconomiae rurali exercendae.

Seminarii regii evangelico-theologici exercitationes exegeticas, et ad Vetus et ad Novum Testam. spectantes, historico-ecclesiasticas, historico-dogmaticas Professores KAMPHAVSEN, MANGOLD, KRAFFT, DE GOLTZ suetis horis moderari pergent; de seminarii regii exercitationibus et catecheticis et homileticis sub nom. profess. ord. theol. CHRISTLIEB dictum est.

Seminarii regii homiletici et catechetici catholicorum exercitationes moderabitur FLOSS P. O. et ROTH P. E. — Theologiae catholicae studiosos in convictorio degentes moderante ROTHIO P. E. inspectore repetendis lectionibus disputationibusque instituendis exercebunt Repetentes.

Seminarii regii iuridici exercitationes moderabuntur SELL, DE MEIBOM et WACH P. P. O. O.

De Seminario regio philologico sub nomin. profess. ord. philos. BVECHELER, VSENER, HEIMSOETH dictum est; de seminario regio physico sub nomin. profess. ord. philos. TROSCHEL, CLAUSIVS, HANSTEIN, A. KEKVLÉ, VON RATH; de seminario regio mathematico sub nom. prof. phil. LIPSCHITZ et KORTVM; de seminario regio historico sub nom. prof. ord. phil. DE SYBEL, SCHAEFER, M. RITTER, MENZEL.

SCHOLAE

QVAE IN ACADEMIA CAMERALI ET GEORGICA POPPELSDORFIANA HABEBVNTVR

In rei agrariae studium introducet initio lectionum DVENKELBERG Dr. et Director.

Animalium recte producendorum culturam generalem bis p. h. tradet idem.

Pratorum culturam bis p. h. tractabit idem.

Agricolationem sive plantarum culturam specialem ter tradet WERNER Dr. et prof.

Curam suam semel exponet idem.

Seminarii oeconomici exercitationes moderabuntur DVENKELBERG et WERNER DDr. et prof.

Culturam herbarum universalem bis p. h. tradet HAVENSTEIN Dr.

De arte silvas colendi et tuendi ter aget BORGGREVE rei silvestris praefectus, Dr. et prof.

Vinearum plantarumque horti cultura ter p. h. tractabitur.

Chemiam organicam experimentalem, quae ad rem agrariam pertinet, quater p. h. tradet FREYTAG Dr. et prof.

Exercitationes chemiae analyticae in laboratorio instituendas moderabitur idem.

De animalium nutrimentis recte miscendis bis p. h. disseret KREVSLE Dr.

Botanicen oeconomiam plantarumque morbos quater p. h. docebit KOERNICKE Dr. et prof.

- Exercitationes microscopicas et physiologicas quater p. h. instituet idem.
- Historiam naturalem animalium avertebratorum ter p. h. tradet TROSCHEL Dr. et prof.
- De Physiologia animalium experimentalis bis disseret ZVNTZ Dr. et prof.
- Geognosiam bis p. h. exponet ANDRAE Dr. et prof.
- Physicam experimentalem bis p. h. docebit A. GIESELER.
- Exercitationes physicas moderabitur idem.
- Mechanicam instrumentorum et machinarum, quae ad rem agrariam pertinent, semel docebit idem.
- Architecturam rei rusticae accommodatam bis docebit SCHVBERT Dr. et Regis in architectura consiliis.
- Geometriam practicam cum exercitationibus metiendi planandique agros docebit idem.
- Artem delineandi bis p. h. explicabit idem.
- Oeconomiam politicam sive nationalem ter p. h. enarrabit HELD Dr. et prof.
- Ius publicum ter p. h. exponet KLOSTERMANN, Dr. et prof. et Regis a summis in re metallica consiliis.
- De morbis acutis et epidemicis animalium domesticorum ter aget SCHELL, veterinarius.
- De sanitatis animalium domesticorum cura semel disseret idem.
- Apium curam semel p. h. exponet POLLMANN, Dr.
- Praeterea demonstrationes rusticae atque excursions botanicae, geognosticae, rusticae, silvaticae habebuntur.

THEOLOGICAE		IVRIDICAE	
EVANGELICAE	CATHOLICAE		
			Hora
			Hora
Historiam propagationis evangelii Krafft P. O. — Epistolam ad Romanos quinques Mangold P. O. — Evangelium Ioannis quater de Goltz P. O.	Theologiae moralis p. II quinques Floss P. O.	Pandectarum exercitationes semel Sell. P. O. — Ius Germanicum privatum quinques de Schulte P. O. — De relatione inter rempublicam et ecclesiam semel idem. — Processum criminalem quater Wach P. O. — Ius civile Francogallicum quod in terris Rhenanis viget bis Loersch P. E.	Hora
Theologiam dogmaticam quinques Lange P. O. — Historiam propagationis evangelii Krafft P. O. — Theologiae dogmaticae partem fundamentalem ter de Goltz P. O.	Introductionem in studium theologicum et Religionis principia bis A. Menzel P. O. — Theologiae moralis p. I quater idem. — Historiae ecclesiasticae p. II quinques Floss P. O. — Theologiae dogmaticae p. II sexies Simar P. E.	Pandectarum exercitationes semel Sell P. O. — Processum civilem iuris communis Germanici itemque Borussici quinques idem. — De imperio Germanico bis Haelschner P. O. — Ius gentium quater idem. — De relatione inter rempublicam et ecclesiam semel de Schulte P. O. — Imperii et iuris Germanici historiam quinques idem. — Ius civile Francogallicum quod in terris Rhenanis viget quater Loersch P. E.	Hora
Argumenta librorum sacrorum bis Lange P. O. — Isagogen in Nov. Test. quinques Mangold P. O. — Historiam vitae Iesu Christi quinques Sieffert P. E.	Archaeologiam biblicam quater Reusch P. O. — Vaticinia Messiana bis idem. — Doctrinam dogmaticam de S. Eucharistiae Sacramento et Sacrificio bis Simar P. E. — Introductionem in libros Nov. Test. ter Kaulen Dr.	Historiam iuris Romani quinques Sell P. O. — Ius publicum Germanicum sexies Haelschner P. O. — Historiam et selecta capita Pandectarum semel de Stintzing P. O. — Pandectarum partes priores quinques idem. — Ius ecclesiasticum catholicorum et evangelicorum quinques Hüffer P. O.	Hora

VII

Gynaec
Medicina
demonstr
ercitation
Koester

VIII

Selecta
— Chiru
Cursum d
cum exer
ter Koes
tricum te
ctionum o
idem.

IX

Clinicu
— Physi
Pflüger

X

Clinicu
Busch P
dia singul
dig P. O
Pflüger
die ab X
ralem ter

MEDICAE

PHILOSOPHICAE

Hora

VII

Gynaecologiae partem semel Veit P. O. — Medicinam forensem quater idem. — Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae cum exercitationibus rite obducendi cadavera ter Koester P. O.

Botanicen generalem sexies Hanstein P. O. — Logicam et encyclopaediam philosophiae quater Schaarschmidt P. E. — Diversas de deo et religione opiniones ac sententias semel idem. — Linguae Anglicae rudimenta bis Bischoff P. E. — Linguae Anglicae et Francogallicae exercitationes in seminario ter idem. — Metaphysicam quinquies de Hertling Dr. — Historiam litterarum theodiscarum quater Reifferscheid Dr. — Otfridi librum evangeliorum in exercitationibus societatis germanisticae semel idem. — De Lessingii vita et operibus in iisdem exercitationibus semel idem.

Hora

VIII

Selecta capita chirurgiae semel Busch P. O. — Chirurgiam generalem quater idem. — Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae cum exercitationibus rite obducendi cadavera ter Koester P. O. — Clinicum ophthalmiatricum ter Saemisch P. O. — Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum semel idem.

Zoologiam sexies Troschel P. O. — Opticen quater Clausius P. O. — Capita selecta optices semel idem. — Exercitationes in plantis dignoscendis bis Hanstein P. O. — Exercitationes microscopicas bis h. viii—xii idem. — Exercitationes practicas in laboratorio chemico quotidie (usque ad h. v) A. Kekulé P. O. et Zincke P. E. — Historiam philosophiae antiquae quater Meyer P. O. — Psychologiam quater Neuhaeuser P. O. — Oeconomiam publicam quinquies Held P. O. — Historiam oeconomiae publicae semel idem. — Linguae Anglicae grammaticam ter vel quater Bischoff P. E. — Capita physices selecta bis Ketteler P. E. — Laurin in exercitationibus germanisticis semel Reifferscheid Dr.

Hora

IX

Clinicum chirurgicum quotidie Busch P. O. — Physiologiae p. I i. e. animale quinquies Pflüger P. O.

Ichthyologiam semel Troschel P. O. — Carmen Nibelungorum quater Simrock P. O. — Introductionem in carmen Nibelungorum bis idem. — De Graecae atque Romanae historiae fontibus quater Schaefer P. O. — In seminario mathematico exercitationes bis Lipschitz P. O. — Pharmaciam ter Mohr P. E. — Geometriam analyticam trium dimensionum quater Kortum P. E. — Linguae Anglicae rudimenta ter Bischoff P. E. — Palaeontologiam quinquies Schlüter P. E.

Hora

X

Clinicum chirurgicum quotidie usque ad X $\frac{1}{2}$ Busch P. O. — Anatomiae comparatae studia singulorum quotidie usque ad XII de Leydig P. O. — Chemiam physiologicam bis Pflüger P. O. — Clinicum medicum quotidie ab X $\frac{1}{2}$ Rühle P. O. — Anatomiam generalem ter de la Valette St. George P. E.

Sophoclis Oedipum regem quater Heimsoeth P. O. — Exercitationes metricas bis idem. — Selecta Crystallographiae et Mineralogiae capita semel vom Rath P. O. — Elementa archaeologiae ter A. Kekulé P. O. — Exercitationes archaeologicae semel idem. — Analysin volumetricam semel Mohr P. E. — Historiam linguae litterarumque Germanicarum ter quaterve Birlinger P. E. — Grammaticam goticam et Evangeliorum Ulfilae libros bis idem. — Historiam eloquentiae Graecorum bis Klein Dr. — Historiam Francogallicae quater Philippson Dr.

THEOLOGICAE		IVRIDICAE	
EVANGELICAE	CATHOLICAE		
Argumenta librorum sacrorum bis Lange P. O. — Historiae ecclesiasticae p. II sexies Krafft P. O. — Archaeologiam Hebraeorum ter Kamphausen P. O. — Theologiae pastoralis partem propriam ad curam animarum spectantem ter vel quater Christlieb P. O.	Exercitationes homileticas bis Floss P. O. — Patrologiam ter Reusch P. O. — Evangelium Ioannis quater Langen P. O. — Epistolam S. Iacobi semel Roth P. E.	Institutiones et fontium iuris Romani notitiam sexies Sell P. O. — Principia processus civilis ex iure communi, in specie ordinem iudiciorum et modum procedendi in diiudicandis causis civilibus ex iure Francogallico quod in terris Rhenanis viget quinquies Bauerband P. O. — Doctrinam de hypothecis ex iure Francogallico quod in terris Rhenanis viget semel idem. — Historiam et selecta cap. Pandectarum semel de Stintzing P. O. — Pandectarum partes priores quinquies idem. — Ius cambiale et mercatorium quinquies de Meibom P. O. — Ius civile Borussicum quinquies Klostermann P. E. — Institutiones iuris Romani sexies Schlossmann P. E.	Hora
Historiam canonis Nov. Test. semel Mangold P. O. — Genesin quater Kamphausen P. O. — Librum Iobi quinquies Budde Lic.	Historiae ecclesiasticae p. III quinquies Langen P. O. — De rebus Iudaicis quales Christi tempore fuerint semel idem. — Doctrinam de sacramento poenitentiae administrando bis Roth P. E. — Theologiae pastoralis p. II ter idem.	Ius criminale sexies Wach P. O. — Pandectarum partes posteriores quater Schlossmann P. E.	Hora
			Hora
Seminarium catecheticum semel Christlieb P. O.	Exercitationes catecheticas semel Roth P. E.		Hora

XI

Clinic
Anatomia
Valett
tiones e

XII

Exercit
logico qu
ratus uro
infantum

II

Cursum
Zuntz P
microscop
Koester
exercitatio
fracturis

III

Animal
tionis sen
comparat
logico-che
Pflüger
anatomiae
giam gene
hausen
mani gene
semel Ob
calem et

MEDICAE

PHILOSOPHICAE

Hora

XI

Clinicum medicum quotidie Rühle P. O. — Anatomiam organorum sensuum semel de la Valette St. George P. E. — Demonstrationes et exercitationes microscopicas ter idem.

Veteris linguae Theodiscae rudimenta bis terve Diez P. O. — Baidhaviū bis Gildemeister P. O. — Rigvedam bis idem. — Plautum quater Bücheler P. O. — Litterarum Latinarum historiam bis idem. — Geognosiam quater vom Rath P. O. — Introductionem in calculum differentialem quater Radicke P. E. — Affinitatis chemicae theoriam semel Mohr P. E. — Exercitationes semin. mathematici semel Kortum P. E.

Hora

XII

Exercitationes practicas in clinico gynaecologico quotidie Veit P. O. — Morbos apparatus uropoetici semel Rühle P. O. — Morbos infantum bis idem.

De micrometris bis Argelander P. O. — Astronomiam popularem quater idem. — De redivis et exitibus publicis quinquies Nasse P. O. — De versuris publicis semel idem. — Demosthenis orationem de corona quater Usener P. O. — Grammaticam historicam Francogallicam quater Delius P. O. — Chemiae experimentalis p. II i. e. chemiam organicam quinquies A. Kekulé P. O. — Leonardi Vinci tractatum ter Iusti P. O. — Antiquitates Graecas quater Bergk P. O. — Exercitationes philologicas semel idem. — De instrumentis musicis Breidenstein P. E. — Exercitationes semin. mathem. semel Kortum P. E.

Hora

II

Cursum physiologico-chemicum bis una cum Zuntz P. E., Pflüger P. O. — Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis Koester P. O. — De fasciis applicandis cum exercitationibus bis a Mosengeil Dr. — De fracturis et luxationibus semel idem.

Linguam Aethiopicam bis Gildemeister P. O. — Grammaticam sanscriticam ter idem.

Hora

III

Animalium vertebratorum historiam evolutionis semel de Leydig P. O. — Anatomiae comparatae p. I ter idem. — Cursum physiologico-chemicum bis una cum Zuntz P. E., Pflüger P. O. — Cursum microscopicum anatomiae bis Koester P. O. — Physiologia generale et comparatam bis Schaaffhausen P. E. — Historiam primitivam humani generis bis idem. — Electrotherapiam semel Obernier P. E. — Diagnostice physicae et chemicae ter idem.

Lectiones Arabicas bis Gildemeister P. O. — Scholas sanscriticas bis idem. — Psychologiam quinquies Knoodt P. O. — Seminarium philolog. bis Bücheler P. O. itemque Usener et Heimsoeth PP. OO. — Exercitationes botanicas semin. phys. semel Hanstein P. O. — Excursiones botanicas semel idem. — Shaksperii Coriolanum bis Delius P. O. — Exercitationes practicas in laboratorio physico quater Ketteler P. E.

THEOLOGICAE		IVRIDICAE	
EVANGELICAE	CATHOLICAE		
Historiam constitutionis ecclesiae evangelicae bis vel ter Christlieb P. O. — Epistolas Joannis apost. bis Sieffert P. E.	Psalmos quater Kaulen Dr.	Exercitationes iuris Germanici semel de Meibom P. O. — Exercitationes iuris criminalis Wach P. O. — Ius naturae bis Hüffer P. O. — Ius bonorum ecclesiasticorum semel idem. — Exercitationes in corpore iuris civilis interpretando semel Schlossmann P. E.	Hora
Seminarium homileticum semel Christlieb P. O. — Exercitationes hebraicas bis terve Budde Lic.		Exercitationes iuris Germanici de Meibom P. O. — Exercitationes iuris criminalis Wach P. O. — Ius naturae bis Hüffer P. O. — Ius bonorum ecclesiasticorum semel idem. — Speculi Saxonici interpretationem semel Loersch P. E. — Ius metallicum semel Klostermann P. E. — Exercitationes in corpore iuris civilis interpretando semel Schlossmann P. E.	Hora
Chaldaica libri Danielis capita in semin. theolog. semel Kamphausen P. O.			Hora
	Exercitationes de Archidioecesis Coloniensis historia ecclesiastica semel Floss P. O.		Horis post

Cur
P. O. —
amer
P. O.
lepon
chemi
secreti

Ana
genera
dicinar
— O
Artem

De
P. O.
institu
P. E.
Fink
statue
Sem
P. O.
Koes
gium
micro
Psych
uteri d
Dr. —
ter id

ORDINE DISCRIPTAE

MEDICAE

Hora

IV

Cursum ophthalmoscopicum semel Saemisch P. O. — Pharmacologiae p. II, Formulare, Examen medicamentorum chemicum quater Binz P. O. — De morbis syphiliticis semel Doutrelepont P. E. — Diagnosticon physio. et chemic. bis Obernier P. E. — Physiologiam secretionum semel Zuntz P. E.

Hora

V

Anatomiam et physiologiam pathologicam generalem quinquies Koester P. O. — Medicinam forensem quater Finkelnburg P. E. — Orthopaediam bis Madelung Dr. — Artem vulnera sanandi semel idem.

Hora

VI

De morbis oculi interioribus semel Saemisch P. O. — Cursum operationum in cadaveribus instituendarum h. vi et vii Doutrelepont P. E. — Selecta capita hygieines publicae bis Finkelnburg P. E. statuendis.

Seminarium physiologicum quotidie Pflüger P. O. — Seminarium pathologicum quotidie Koester P. O. — Laboratorium pharmacologicum quotidie Binz P. O. — Exercitationes microscopicas ter Schaaffhausen P. E. — Psychophysicen semel Dittmar Dr. — De uteri dislocationibus flexionibusque semel Kocks Dr. — Operationum obstetriciarum cursum quater idem.

Horis post

PHILOSOPHICAE

Platonis philosophiam bis Knoodt P. O. — Calculum variationum quater Lipschitz P. O. — Quaestiones paedagogicas selectas bis Meyer P. O. — Exercitationes mineralogicas in semin. phys. semel vom Rath P. O. — Historiam medii aevi ab excessu imperatoris Friederici II quater M. Ritter P. O. — Trigonometriam et planam et sphaericam bis Radicke P. E. — Aristotelis Politica quater Bernays P. E. — Libellum de republica Atheniensium semel idem. — Exercitationes practicas in laborat. physico quater Ketteler P. E. — De morbis plantarum semel Pfeffer P. E.

Historiam Europae inde ab a. 1660 usque ad a. 1789 quater de Sybel P. O. — Exercitationes semin. histor. idem. — Staticae et dynamicae elementa quater Lipschitz P. O. — Doctrinae chemicae quaestiones selectas semel A. Kekulé P. O. — Physiologiam experimentalem plantarum bis Pfeffer P. E. — Geognosiam Germaniae in septentrionem spectantis et excursionis geognosticas semel Schlüter P. E.

Exercitationes historicas semel Iusti P. O. — Chronologiam Romanam et medii aevi K. Menzel P. O.

De arte metrica apud Neolatinos bis Diez P. O. — De litteris Provincialium bis idem. — Seminarii phys. exercitationes zoologicas semel Troschel P. O. — Semin. phys. exercitationes physicas semel Clausius P. O. — Semin. histor. exercitationes Schaefer P. O. — Religionis etc. phaenomenologiam ter Usener P. O. — Semin. phys. exercitationes chemicas semel A. Kekulé P. O. — Aristotelis theologiam eiusdemque Metaphysices librum XII bis Neuhaeuser P. O. — Excursionis geognosticas vom Rath P. O. — Exercitationes oeconomico-politicas semel Held P. O. — Exercitationes palaeographicas Menzel P. O. — Exercitationes semin. histor. idem. — Semin. histor. exercitationes M. Ritter P. O. — Artem organo canendi Breidenstein P. E. — De Schilleri vita et carminibus Birlinger P. E. — De fauna formationis devonicae Rhenanae Andrae P. E. — De plantis fossilibus idem. — De polarisatione luminis elliptica semel Ketteler P. E. — De ea chemiae analyticae parte quae non nisi siccis reagentibus fieri solet semel Zincke P. E. — Chemiae analyticae ad inorganica corpora spectantis p. I ter idem. — De orthographia Germanica semel Andresen P. E. — Usus loquendi ter idem. — Linguae Germanicae, qualis erat saec. XII—XIV, grammaticam idem. — Mineralogiam quinquies de Lasaulx Dr. — Exercitationes microscopicas bis idem. — Linguam Syriacam bis terve Prym Dr. — Lectiones Sanscriticas bis idem. — Historiam belli triginta annorum Philippson Dr. — Historiam rer. Germ. inde ab Henrico III imper. ter Cardauns Dr. — Historiam belli sacri semel idem. — De theoria qua utuntur hoc tempore chemici ter Wallach Dr. — De libero arbitrio semel Witte Dr. — De Theaeteto Platónico bis idem. — Arthropodum historiam naturalem ter Bertkau Dr. — Excursionis zoologicas semel idem. — De cella plantarum bis Vöchting Dr. — Bhagavadgitam bis Iacobi Dr.

IV
Othello
Desdemona
Iago
Cassio
Roderigo
Antonio
Bianca
Montano
Senators
Gentlemen
Soldiers
Attendants

V
Othello
Desdemona
Iago
Cassio
Roderigo
Antonio
Bianca
Montano
Senators
Gentlemen
Soldiers
Attendants

VI
Othello
Desdemona
Iago
Cassio
Roderigo
Antonio
Bianca
Montano
Senators
Gentlemen
Soldiers
Attendants

